

Hallituksen esitys Eduskunnalle yhteismetsäläksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi yhteismetsälaki. Esityksen tarkoituksena on kehittää yhteismetsien toimintaedellytyksiä kestävän metsätalouden harjoittamismuotona, parantaa edellytyksiä metsän liittämiseen osaksi yhteismetsää yhteismetsäosuutta vastaan, lieventää yhteismetsäosuuksien vaihdannanrajoituksia ja poistaa yhteismetsään kuuluvan alueen luovuttamista koskevat rajoitukset, ehkäistä

yhteismetsäosuuksien pirstoutumista ja luoda mahdollisuuksia yhteismetsien olosuhteiden kannalta tarkoituksenmukaisille hallintomalleille. Yhteismetsälakiin liittyen ehdotetaan myös yhteisaluelakia, kiinteistönmuodostamislakia ja kestävän metsätalouden rahoituksesta annettua lakia tarkistettaviksi.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Yhteismetsän kuvaus

Yhteismetsä on kahteen tai useampaan kiinteistöön, osakaskiinteistöön, kuuluva yhteinen alue, joka on tarkoitettu käytettäväksi kestävän metsätalouden harjoittamiseen osakaskiinteistöjen omistajien, osakkaiden hyväksi. Osakaskiinteistöjen omistajat muodostavat yhteismetsän osakaskunnan. Osakaskunta on yksityisoikeudellinen oikeushenkilö siinä mielessä, että se voi tehdä osakaskunnan nimissä oikeustoimia sekä saada nimiinsä oikeuksia ja velvollisuuksia yhteismetsälainsäädännössä tarkoitetun tehtäviensä toteuttamiseksi. Osakaskunta eroaa esimerkiksi yhtiöistä siinä suhteessa, ettei se omista yhteismetsään kuuluvaa aluetta, vaan yksinomaan hoitaa ja hallinnoi sitä osakkaiden puolesta.

Yhteismetsiä on nykyisin 135 yhteispinta-alaltaan noin 500 000 hehtaaria, joka on vajaa 3,5 % yksityismetsien pinta-alasta ja noin 1,8 % koko maan metsäalasta. Yhteismetsien vuotuinen hakkuusuunnite on noin 600 000 kiintokuutiometriä. Osakkaita yhteismetsissä on noin 18 000.

Yhteismetsien pinta-alat ja osakasmäärät vaihtelevat suuresti. Pienimmän yhteismetsän pinta-ala on hieman alle 20 hehtaaria ja suurimman noin 85 000 hehtaaria. Osakasmäärältään pienimmissä yhteismetsissä on vain muutama osakas ja suurimmassa yhteismetsässä on yli 6 000 osakasta.

Yhteismetsiä on lukumääräisesti eniten Lounais-Suomessa ja Lapissa. Keski-Suomessa, Savossa ja Pohjois-Karjalassa yhteismetsiä on vähän. Huomattava merkitys yhteismetsillä on Lapissa, jossa sijaitsevat muun muassa pinta-alaltaan suuret isojaioissa muodostetut yhteismetsät ja porotilayhteismetsät.

Ensimmäiset yhteismetsät on perustettu jo yli 100 vuotta sitten vuoden 1886 metsälain (29/1886) nojalla. Yhteisomistuksen katsottiin silloisissa oloissa olevan yksi keino metsien liikahakkuiden estämiseksi puun kysynnän lisääntyessä. Pääosa yhteismetsistä on perustettu asutuslainsäädännön nojalla

tilattoman väestön asuttamiseksi ja pienten tilojen tukemiseksi viime vuosisadan alkupuolella ja keskivaiheilla.

Yhteismetsää voidaan pitää saatujen kokemusten perusteella varsin tarkoituksenmukaisena metsätalouden harjoittamisen muotona. Vaikka yhteismetsiin kuuluvien metsämaiden maapohjat ovat merkittävästi huonompia kuin yksityismetsissä yleensä, yhteismetsien ja muiden yksityismetsien puustojen keskitilavuudet ja -kasvu eivät juuri eroa toisistaan. Hakkuumahdollisuuksiin nähden yhteismetsistä myydään enemmän puuta kuin yksityismetsistä. Yhteismetsien metsänhoito- ja metsänparannustöihin sijoitetaan hehtaaria kohti enemmän varoja kuin yksityismetsissä keskimäärin. Metsätalouden harjoittamisen näkökulmasta suuri koko mahdollistaa luonnon monimuotoisuuden huomioon ottamisen keskimääräistä metsätilaa paremmin.

1.2. Yhteismetsälainsäädännön periaatteet

Yhteismetsälainsäädännön johtoajatuksena on ollut aina 1900-luvun loppupuolelle saakka luoda lähinnä pienten maatilojen tueksi suunnitelmallista ja muutoinkin hyvää metsänhoitoa harjoittavia pysyviä yksityismetsiä, joiden säilyminen maatilojen yhteydessä olisi taattu.

Yhteismetsien pysyvyyteen on pyritty pidättämällä yhteismetsän purkamista koskeva päätösvalta maa- ja metsätalousministeriölle. Yhteismetsien olosuhteet ovat kuitenkin siten muuttuneet, että kaiken kaikkiaan joka kolmas lähinnä 1900-luvun alkupuolella perustetuista yhteismetsistä on ennen pitkää purettu. Tosin enää vain muutama yhteismetsä on nykyisen yhteismetsälain (37/1991) voimassaoloaikana purkautunut. Pysyvyyteen tähtää myös yhteismetsälain säännös, jonka mukaan yhteismetsän alue on säilytettävä pääsääntöisesti vähentymättömänä. Maan luovutukset ovatkin olleet vähäisiä. Myynnin kohteena on ollut lähinnä rakentamiskäyttöön soveltuvia ja muita erityiskäyttöön tarkoitettuja alueita.

Yhteismetsän jatkuvuus on pyritty

turvaamaan myös säätämällä metsänkäsitteilyn periaatteeksi kestävän metsätalouden harjoittaminen metsätaloussuunnitelman mukaan. Yhteismetsiä onkin käytännössä yleensä hoidettu hyvän metsänhoidon vaatimusten mukaisesti.

Yhteismetsien omistuksen pysyvyyttä on pyritty edistämään sitomalla osuudet kiinteistöön ja säätämällä yhteismetsäosuusien luovutukseen merkittäviä rajoituksia. Muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kiinteistöön kuuluvaa yhteismetsäosuutta ei saa erikseen luovuttaa tai siirtää. Yhteismetsäosuus saadaan aina luovuttaa yhteismetsän osakaskunnalle sekä asianomaisen työvoimaja elinkeinokeskuksen luvalla kiinteistölle, joka täyttää maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999), porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) tai kolttalain (253/1995) mukaiset tuensaannin yleiset edellytykset.

Yhteismetsälain noudattamista valvovat metsäkeskukset. Valvonta kohdistuu ennen muuta yhteismetsien metsätaloustoimintaan ja sen tarkoituksenmukaisuuteen.

Yhteismetsien toimintaa sääntelevät vuoden 1991 yhteismetsälaki ja yhteismetsäasetus (38/1991). Yhteismetsien metsien hoito ja käyttö on metsälain (1093/1996) alaista.

1.3. Nykytilan arviointi

Yhteismetsien yhteiskunnallinen merkitys perustuu nykyisin lähinnä niiden harjoittamaan aktiiviseen ja kestävyYTEEN perustuvaan metsätalouteen ja sen aluetaloudellisiin vaikutuksiin. Yhteismetsät tarjoavat sijaintialueidensa metsureille, koneyrittäjille ja kuljetuksenantajille työtä ja siten osaltaan ylläpitävät maaseudun elinvoimaa. Yhteismetsien harjoittama metsätalous on ollut mallikelpoista ja se sopii esimerkiksi onnistuneesta metsän yhteisomistuksesta. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista, että yhteismetsien toimintaedellytykset ja niiden kehittäminen jatkossakin turvataan.

Yhteismetsien kytkeminen maatalouskiinteistöihin on ollut aikanaan tarkoituksenmukaista. Yhteismetsät ovat tukeneet pienten maatilojen elinkelpoisuutta ja aktiivisina metsätalouden harjoittajina luoneet työpaikkoja, joilla molemmilla seikoilla on ollut osaltaan myönteinen

vaikutus sijaintialueidensa elinvoiman säilymisessä. Tukimetsäajatuksella saattaa olla jossakin määrin merkitystä vielä nykyään, vaikka se on selvästi vähentynyt. Metsätalouden harjoittajina ja työn tarjoajina yhteismetsät puolustavat hyvin paikkaansa.

Monessa yhteismetsässä maatilat osakaskiinteistöinä ovat jo vähemmistönä kiinteistöjen omistajien saadessa pääasiallisen toimeentulonsa maatilatalouden ulkopuolisista ammateista. Muillekin kuin maatilataloutta harjoittaville osakkaille yhteismetsistä saatu tulo saattaa olla sellaisenaan tarpeellinen lisäansio erityisesti maaseudulla. Yhteismetsän osakkuuden sidonnaisuus maatalaan ei ole ristiriidassa maatalouspolitiikan yleisten tavoitteiden kanssa, jotka tähtäävät tilojen elinkelpoisuuden kaikinpuoliseen parantamiseen. Maatila sopii yhteismetsän osakaskiinteistöksi edelleen hyvin. Muiden kiinteistöjen sulkeminen osakkuuden ulkopuolelle olisi kuitenkin epätarkoituksenmukaista ja vastoin vähitellen kehittyneitä valitsevaa olotilaa.

Yhteismetsän osakkuuden kiinteistösidonnaisuudella on omat maatilatalouden kehityshistoriaan ja asutustoimintaan perustuvat historialliset syynsä. Sidonnaisuuden hyvänä puolena on edelleen, että kiinteistörekisteri muodostaa luotettavan ja vaivattomasti pidettävän rekisterin yhteismetsistä ja niiden osakkaista. Kiinteistösidonnaisuuden purkamiseen ei ole tarvetta.

Yhteismetsälaki lähtökohtaisesti estää luovuttamasta yhteismetsäosuutta kiinteistöstä erillään. Tämä onkin ollut välttämätöntä tukimetsäajatuksen toteutumisen varmistamiseksi ottaen huomioon, että yhteismetsät on muodostettu viranomaistoimenpitein ja julkisella rahoituksella. Maatilojen

toimintaedellytysten turvaaminen ja muutkaan yhteiskuntapoliittiset syyt eivät enää edellytä alkuperäisen maatilaa ja yhteismetsäosuuden kiinteätä yhteenkuuluvuutta.

Päinvastoin sidonnaisuudesta näyttäisi aiheutuvan haittaa osakaskiinteistön omistajalle ja yhteismetsien toiminnan kehittämiselle yleisemminkin. Osakas ei saa vapaasti määrätä omaisuudestaan niin kuin muut maanomistajat.

Osuuksien luovutuslupamenettely on yhteismetsien kannalta kankea ja työläs sekä aiheuttaa

tarpeettomaksi koettua työtä työvoima- ja elinkeinokeskuksissa. Se ei ole estänyt alkuperäisen tarkoituksensa mukaisesti osuukien pirstoutumista eikä joutumista lohkomisten ja halkomisten seurauksena maatilatalouden ulkopuolisille. Yhteismetsän osakas voi esimerkiksi vapaasti luovuttaa osakastilasta määrääjän ja sen mukana yhteismetsäosuutta sen mukaan kuin asiasta sovitaan. Osuukien vaihdannan rajoitukset vaikuttavat yhteismetsäosuuden arvon kehittymiseen kysynnän ja tarjonnan mukaisesti, mikä voi olla osakkaan edun vastaista. Ne vaikeuttavat myös sellaisten metsätaloudesta kiinnostuneiden henkilöiden pääsyä osakkaiksi, joilla saattaisi olla myönteinen vaikutus yhteismetsän toiminnalle ja koko yhteismetsäjärjestelmän kehittämiseen.

Maatilatalouden rakennemuutoksesta johtuen uusia yhteismetsiä pienten maatalouskiinteistöjen tukimetsiksi ei ole yhteiskunnan toimenpitein enää viime vuosina muodostettu. Näin tuskin tapahtuu jatkossakaan. Nykyisiin yhteismetsiin ei myöskään ole liittynyt uusia osakkaita siten, että kiinteistön alue tai osa siitä liitettäisiin osaksi yhteismetsää yhteismetsäosuutta vastaan, vaikka tämä olisi metsätalouden harjoittamisen kannalta tarkoituksenmukaista. Metsänomistajien sopimukseen perustuvia yhteismetsiä on perustettu ainoastaan yksi ja sekin viranomaisten myötävaikutuksella uusjaon yhteydessä, vaikka lainsäädäntö on antanut siihen mahdollisuuden jo runsaan kahdenkymmenenviiden vuoden ajan.

Maanomistajien vähäinen kiinnostus yhteismetsien perustamiseen ja osakkuuteen on johtunut monista syistä. Vähäisin niistä ei liene asenteellinen epäluulo yhteisomistusta kohtaan. Onhan yksityinen omistusoikeus eräs suomalaisen yhteiskunnan keskeisiä perusoikeuksia. Toinen merkittävä syy liittyyneen edellä käsiteltyihin yhteismetsäosuuksien vaihdannan rajoituksiin ja niiden haitallisiksi arvioituihin seurausvaikutuksiin. Myös yhteismetsien kiinteistösidonnaisuus saatetaan turhaan kokea vieraaksi ja monimutkaiseksi järjestelmäksi. Aikanaan kiinnostusta yhteismetsiä kohtaan on voinut vähentää myös vuoden 1997 alusta kumottu yhteismetsäosuuksien lunastamisesta annettu laki, joka antoi yhteismetsän osakaskunnalle oikeuden harkintansa mukaan lunastaa

itselleen muun muassa metsäkiinteistöön kuuluvat yhteismetsäosuudet.

Yhteismetsien päätöksentekoa ja hallintoa koskevissa säännöksissä ei oteta riittävästi huomioon yhteismetsien erilaisuutta ja siitä aiheutuvaa tarvetta järjestää asioiden hoito nykyistä enemmän yhteismetsäkohtaisesti.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksellä pyritään helpottamaan yhteismetsien toimintaedellytyksiä vähentämällä sääntelyä sekä edistämään uusien yhteismetsien perustamista ja uusien osakkaiden liittymistä yhteismetsään.

Monet esitykseen sisältyvät säännökset vastaisivat pääpiirteissään nykyistä lakia. Yhteismetsän osakaskunta päättäisi edelleen kokouksessaan kaikista yhteismetsän toiminnan kannalta keskeisistä asioista. Hoitokunta vastaisi osakaskunnan päätösten toimeenpanosta ja yhteismetsän hallinnosta. Hoitokunnalla olisi lisäksi yleistoimivalta päättää muista kuin osakaskunnan kokouksen toimivaltaan kuuluvista asioista. Yhteismetsän toiminnan lakkauttaminen jäisi edelleen maa- ja metsätalousministeriön luvanvaraiseksi. Osakaskunnan tulisi nykyiseen tapaan päättää lakkauttamisesityksen tekemisestä 2/3 määräenemmistöllä. Lakkauttaminen voisi tarkoittaa yhteismetsän jakamista kahdeksi tai useammaksi yhteismetsäksi tai sen myymistä osakkaiden lukuun. Sen sijaan yhteismetsän lakkauttamista siten, että sen alue jaettaisiin osakaskiinteistöille erillisiksi palstoiksi, on pidettävä metsien kiinteistörakenteen kannalta niin epätarkoituksenmukaisena, että mahdollisuus tähän ehdotetaan poistettavaksi laista kokonaan.

Lakkauttamistilanteessa yhteismetsän tai osan siitä myyminen osakkaalle ei olisi säännöksissä poissuljettu vaihtoehto.

Yhteismetsän alueen luovutusrajoituksille ei voida katsoa olevan enää yhteiskuntapoliittisia perusteita, minkä vuoksi ne ehdotetaan kumottaviksi. Osakaskunta voisi luovuttaa maata omalla päätöksellään. Nykyiseen tapaan päätös olisi tehtävä osakaskunnan kokouksessa 2/3 määräenemmistöllä.

Esityksessä vapautettaisiin yhteismetsäosuuksien luovuttaminen. Kiinteän omaisuuden hankkimiseen ja

luovuttamiseen ei oikeudesta hankkia maa- ja metsätalousmaata annetun lain (391/1978) kumoamisen jälkeen vuoden 1998 alusta lukien enää liity erityisiä kieltoja tai viranomaislupia. Myös yhteismetsäosuuksien kohdalla tulisi omistajalla olla vapaa valta päättää omaisuutensa luovuttamisesta. Kohtuuttomana voidaan pitää nykyistä sääntelyä, jonka mukaan yhteismetsän osakas voi luovuttaa yhteismetsän osakstilaan kuuluvaa maa-alueita ja sen mukana yhteismetsäosuutta, mutta yhteismetsäosuuden luovutus yksinään on tarkoin säänneltyä.

Yhteismetsäosuuksien luovutusrajoitusten poistamisesta aiheutuvien mahdollisten haittavaikutusten ehkäisemiseksi esityksessä mahdollistetaan yhteismetsän ottaa käyttöön osakaskunnan etuosto-oikeus erikseen luovutetun yhteismetsäosuuden kaupassa. Yhteismetsän osakaskunta voisi määränemmistöllä ottaa ohjesääntöön etuosto-oikeutta koskevan määräyksen. Näin osakaskunta voisi ehkäistä osuuksien pirstoutumista ostamalla myytyjä pieniä osuuksia itselleen. Etuosto-oikeus koskisi vain osuuden kauppoja. Etuosto-oikeus ei ulottuisi sukulaisten välisiin kaappoihin.

Yhteismetsäosuuksien pirstoutumiskehitystä ehkäistäisiin myös siten, että osakaskunta voisi määränemmistöllä sisällyttää ohjesääntöön määräyksen pienimmästä mahdollisesta erikseen luovutettavissa olevasta osuudesta. Luovutusrajoituksen alainen yhteismetsäosuus voitaisiin luovuttaa yhteismetsän osakaskunnalle tai jo olemassa olevalle osakkaalle.

Esityksellä selkeytettäisiin kiinteistön yhteismetsään liittymistä koskevia sääntöksiä. Yhteismetsä ja liitettävän alueen omistaja voisivat sopia liitettävää aluetta vastaavan yhteismetsäosuuden suuruudesta, mikä yksinkertaistaisi osuuden arvon määrittämistä koskevaa menettelyä merkittävästi.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan yhteismetsien yhdistäminen ei ole mahdollista, vaikka se olisi metsätaloudellisesti ja hallinnollisesti tarkoituksenmukaista. Esityksellä

mahdollistettaisiin sellaisten yhteismetsien yhdistäminen, jotka ovat siitä sopineet.

Yksittäisellä metsänomistajalla ei ole, toisin kuin yhteismetsillä, metsäsuunnitelmavelvollisuutta.

Muodostettaessa sopimukseen perustuva

yhteismetsä, maanomistajat tulisivat metsäsuunnitelmapakon alaisiksi, koska yhteismetsälain mukainen metsäsuunnitelmavelvollisuus koskisi myös tällaisia yhteismetsiä. Metsäsuunnitelmavelvollisuus saattaa osaltaan ehkäistä uusien yhteismetsien perustamista, minkä vuoksi esityksessä ehdotetaan tämä velvollisuus poistettavaksi maanomistajien sopimukseen perustuvilta yhteismetsiltä.

Esityksellä parannettaisiin yhteismetsien mahdollisuutta järjestää hallintonsa itselleen tarkoituksenmukaisella tavalla. Hoitokunnan ohella tai sen sijasta voisi olla yksi tai useampi toimitsija. Ehdotettu yhteismetsälaki mahdollistaa yhteismetsän toiminnan kannalta merkittävien asioiden ratkaisemisen ohjesäännöllä. Tämän vuoksi viranomaisena toimiva metsäkeskus vahvistaisi ohjesäännön.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Yhteiskuntapoliittiset vaikutukset

Yhteismetsien yhteiskunnallinen merkitys perustuu nykyisin lähinnä niiden harjoittamaan aktiiviseen ja kestäväan metsätalouteen ja sen aluetaloudellisiin vaikutuksiin. Yhteismetsien metsänhoito on hyvää ja puun myynti säännöllistä, millä on myönteinen vaikutus teollisuuden puuhuoltoon. Osakkaidensa lisätulon ohella yhteismetsät tarjoavat sijaintialueensa metsureille, koneyrityksille ja kuljetuksenantajille työtä ja siten osaltaan ylläpitävät maaseudun elinvoimaa. Esitykseen sisältyvät ehdotukset yhteismetsien toimintaedellytysten parantamiseksi, yhteismetsien koon kasvattamiseksi ja uusien yhteismetsien perustamisen helpottamiseksi edistäisivät osaltaan mainittuja tavoitteita samalla, kun ne olisivat eräs keino ehkäistä metsien haitallista pirstoutumista.

3.2. Valtiontaloudelliset ja hallintoon kohdistuvat vaikutukset

Valtion talouteen esityksellä ei olisi juurikaan vaikutusta. Varallisuusverolain (1537/1992) 5 §:n mukaan yhteismetsä on muiden yhteisöjen tapaan varallisuusverosta vapaa. Lain 10 §:n 8 kohdan mukaan myöskään yhteismetsäosuutta ei

varallisuusverotuksessa katsota veronalaisiksi varoiksi. Yhteismetsien pinta-alan lisääntymisen vaikutus varallisuusverokertymään on merkityksellinen. Olemassa olevilla yhteismetsillä on pakollinen metsäsuunnitelma. Yhteismetsään sovelletaan puun myyntitulon verotusta. Yhteismetsiin kuuluvat alueet ovat hyvän ja suunnitelmallisen metsänhoidon piirissä, minkä seurauksena mahdollisesti alentunut varallisuusveron tuotto arvioidaan vähintäänkin kompensoituvan kasvaneina muina verotuottoina.

Esityksen seurauksena työmäärä työvoima- ja elinkeinokeskuksissa vähenisi jonkin verran, kun yhteismetsäosuusien hankkimista koskeva lupajärjestelmä kumottaisiin. Valtionapuviranomaisina toimivien metsäkeskusten lisätehtäväksi toisaalta tulisi yhteismetsien osakaskuntien ohjesääntöjen vahvistaminen, minkä voidaan arvioida merkitsevän suuruudeltaan työvoima- ja elinkeinokeskuksilta poistuvaa työmäärää. Henkilöstön vähennyksiin työvoima- ja elinkeinokeskuksissa ja lisäksi metsäkeskuksissa ei olisi tarvetta.

3.3. Ympäristövaikutukset

Yhteismetsien metsänkäyttö on metsälain alaista samalla tavalla kuin muidenkin metsänomistajien. Lain vaatimukset muun muassa ekologisen kestävyuden ja biologisen monimuotoisuuden huomioon ottamisesta metsien käsittelyssä koskevat myös yhteismetsiä. Suuren kokonsa perusteella yhteismetsällä on useimmiten yksityistä metsänomistajaa paremmat edellytykset ottaa huomioon ympäristönäkökohtia, koska niistä omistajalle aiheutuva taloudellinen rasitus jakaantuu yhteismetsässä yksityistä tasaisemmin. Uusien yhteismetsien perustaminen ja entisten laajentaminen olisi metsien ekologisen kestävyuden ja biologisen monimuotoisuuden edistämisen kannalta myönteistä.

3.4. Yhteismetsiin ja kansalaisiin kohdistuvat vaikutukset

Esitykseen sisältyvien ehdotusten toteuttaminen parantaisi monella tavalla yhteismetsien toimintaedellytyksiä. Uudet osakkaat lisääisivät yhteismetsän metsäpinta-alaa ja toisivat parhaimmillaan uusia

ajatuksia toiminnan kehittämiseen. Maan- ja yhteismetsäosuusien luovuttamista koskevan sääntelyn kumoaminen yksinkertaistaisi yhteismetsän asioiden hoitoa ja säästäisi kustannuksia. Samaan suuntaan vaikuttaisi kiello luovuttaa määrätynsuuruista osuutta pienempiä yhteismetsäosuuksia, koska se estäisi osuuksien pirstoutumista ja pienten osuuksien käsittelystä aiheutuva tarpeetonta hallinnollista työtä yhteismetsissä. Säästöille syntyisi tilaa yhteismetsien yhdistämismahdollisuudesta sekä siitä, että yhteismetsän hallinnon järjestämisessä voitaisiin ottaa nykyistä enemmän huomioon kunkin yhteismetsän olosuhteet.

Yhteismetsäosuusien luovutusrajoitusten lähtökohtainen poistaminen antaisi osakkaalle oikeuden vapaasti määrätä omaisuudestaan ja jokaiselle oikeuden ostaa osuuksia ja päästä yhteismetsän osakkaaksi. Osuuksien hinta määräytyisi kysynnän ja tarjonnan perusteella, mikä olisi myyjänä toimivan osakkaan ja koko yhteismetsän edun mukaisesta.

4. Asian valmistelu

4.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Esitys perustuu 26 päivä helmikuuta 1999 muistionsa jättäneen metsän yhteisomistusmuototyöryhmän ehdotuksiin (työryhmämuistio MMM 1999:5). Työryhmän ehdotukset ovat olleet laajalla lausuntokierroksella ja lausunnoista on laadittu tiivistelmä. Ehdotuksia on jatkovalmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä yhteistyössä yhteismetsien ja maanmittauslaitoksen kanssa.

4.2. Lausunnot

Esityksestä on pyydetty lausunnot oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, maanmittauslaitokselta, metsäkeskuksilta, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapiolta, tietosuojavaltuutetulta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Metsäteollisuus ry:ltä, Eteläisen Suomen Yhteismetsät ry:ltä sekä Pohjois-Suomen yhteismetsien yhdistys ry:ltä. Lausunnoissa esiintuodut ehdotukset on otettu huomioon mahdollisuuksien mukaan.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Yhteismetsälaki

1 luku. Yleisiä säännöksiä

1 §. *Lain soveltamisala.* Lain 1 §:n mukaan yhteismetsällä tarkoitettaisiin nykyiseen tapaan kiinteistöille yhteisesti kuuluvaa metsätalouden harjoittamiseen tarkoitettua aluetta. Yhteismetsän käyttöä ja hallintoa koskevat perussäännökset olisivat yhteismetsälaisissa. Yhteismetsän metsän käyttöön sovellettaisiin myös metsälakia. Yhteismetsälain sijasta yhteismetsään sovellettaisiin muuta lakia siltä osin kuin siitä erikseen säädetään. Tämän mukaisesti esimerkiksi yhteismetsään liittyvistä kiinteistömuodostamisesta säädetään kiinteistömuodostamislaisissa (554/1995).

2 §. *Yhteismetsän alueen käyttö.* Pykälässä säädetäisiin yhteismetsän käyttötarkoituksesta. Sen mukaan yhteismetsän aluetta tulisi käyttää ensisijassa metsätalouden harjoittamiseen. Jotta yhteismetsien toiminnassa voitaisiin ottaa huomioon yleisen yhteiskunnallisen kehityksen vaatimukset ja osakaskunnan edut, ehdotetaan lakiin otettavaksi säännös mahdollisuudesta käyttää yhteismetsään kuuluvaa aluetta myös muuhun tarkoitukseen kuin metsätalouteen. Tällaisen muun käytön tulisi olla taloudellisesti tarkoituksenmukaista tai muuten perusteltua. Muusta käytöstä esimerkkeinä voidaan mainita alueen käyttö kaavoituksen mukaisesti rakentamis- ja virkistystarkoituksiin, käyttö maa-ainesten ottoalueena tai osoittaminen suojeluun.

3 §. *Yhteismetsän osakas ja osakaskunta.* Pykälän 1 momentissa määritellään yhteismetsän osakas ja osakaskunta. Voimassaolevan lain mukaisesti osakas olisi sellaisen kiinteistön omistaja, johon kuuluu osuus yhteismetsään. Osakkaat muodostaisivat yhteismetsän osakaskunnan. Pykälän 2 momentti sisältää säännöksen osakasluettelosta ja siihen merkittävistä asioista.

4 §. *Oikeustoimikelpoisuus.* Yhteismetsän osakaskunta olisi oikeustoimikelpoinen yhteismetsälaisissa tarkoitettujen tehtäviensä toteuttamiseksi. Selvyyden vuoksi ehdotetaan

säädettyä, että yhteismetsän osakkaalla ei ole henkilökohtaista vastuuta osakaskunnan velvoitteista. Säännökset vastaavat voimassa olevan lain 3 §:n 1 momenttia.

5 §. *Yhteismetsän perustaminen.* Pykälässä säädetään yhteismetsän perustamisesta ja perustamiseen liittyvistä vähimmäisvaatimuksista. Jos kiinteistöjen omistajat sopivat, yhteismetsälaisissa tarkoitettu yhteismetsä voidaan kiinteistömuodostamislain 96 §:n mukaan muodostaa sellaisista metsätalouden harjoittamiseen käytettävistä tiluksista, jotka muodostavat tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Perustamisesta olisi laadittava kirjallinen perustamissopimus. Perustajien tulisi päivätä ja allekirjoittaa sopimus. Perustamissopimus voitaisiin tehdä ennen yhteismetsän muodostamistoimitusta tai toimituksen yhteydessä. Koska yhteismetsän perustamiseen tai muodostamiseen ei liity kiinteän omaisuuden luovuttamista, vaan kyseessä on kiinteistömuodostamislain mukainen kiinteistöjärjestelytoimitus, perustamissopimukseen ei sovellettaisi maakaaren (540/1995) kiinteän omaisuuden luovuttamista koskevia muotovaatimuksia. Jotta yhteismetsän perustaja voisi arvioida asemaansa maanomistajana ja yhteismetsän osakkaana, 2 momentissa ehdotetaan säädettyä, että perustamissopimukseen tulisi liittää ehdotus ohjesäännöksi. Yhteismetsän muodostamistoimitusta varten perustamissopimukseen tulisi sisällyttää perustajan täydellinen nimi, osoite ja syntymäaika. Lisäksi sopimuksessa tulisi mainita yhteismetsäksi muodostettavat alueet.

Kiinteistömuodostamislain 97 §:n mukaan yhteismetsään otettavat tilukset jyvitetään laissa tarkemmin säädetyllä tavalla. Kukin kiinteistö saa yhteismetsään osuuden, joka vastaa kiinteistön luovuttamien tilusten jyvitysarvon osuutta yhteismetsän kaikkien tilusten yhteenlasketusta jyvitysarvosta. Jos osakkaan yhteismetsään luovuttamalla tiluksilla olevan puuston arvo poikkeaa hänen saamaansa yhteismetsäosuutta vastaavan puuston arvosta, erotuksesta suoritetaan korvaus. Puuston arvoa määrättäessä ei oteta huomioon sellaista puustoa, johon kohdistuu

metsänhakkuoikeus tai muu puuston ottamiseen oikeuttava oikeus. Jos yhteismetsään otettavan tiluksen arvo muuhun tarkoitukseen kuin metsätalouteen käytettynä poikkeaa osakkaan saamaa yhteismetsäosuutta vastaavasta yhteismetsän tilusten metsätaloudellisesta arvosta, erotuksesta suoritetaan korvaus. Vaihtoehtoisesti yhteismetsä voidaan kiinteistönmuodostamislain 97 a §:n nojalla muodostaa kiinteistönomistajien sopimuksesta siten, että kullekin osakaskiinteistölle tuleva yhteismetsäosuus vastaa kiinteistön luovuttaman alueen arvoa verrattuna koko yhteismetsän arvoon.

Metsänomistajien sopimukseen perustuvien yhteismetsien muodostamisen edistämiseksi esityksessä ehdotetaan kiinteistönmuodostamislakia muutettavaksi siten, että asianomaiset voisivat yhteismetsän perustamisen yhteydessä sopia osakkaiksi tulevien kiinteistöjen osuuksien suuruuksista tai niiden laskemisperusteista. Yhteismetsä muodostettaisiin sopimuksen mukaisesti, jollei sopimus luokkaa kenenkään oikeutta. Tähän liittyen pykälän 2 momentin 3 kohtaan otettaisiin selvyuden vuoksi asiaa koskeva säännös. Perustamissopimuksessa tulisi mainita muodostettavan yhteismetsän osakaskiinteistöt ja niiden omistajat, osakaskiinteistöille tuleva yhteismetsäosuus tai peruste sen määrittämiseksi sekä yhteismetsän muodostamiseen liittyvät korvaukset tai korvausten laskemisperusteet. Jos edellä mainituista seikoista ei sovittaisi, mikä saattaa olla monesti vaikeaa niiden vaatiman erityisasiantuntemuksen vuoksi, ne tai osa niistä voitaisiin jättää yhteismetsän muodostamista koskevassa kiinteistötoimituksessa määrättäviksi.

Pykälän 3 momentin mukaan myös yhden kiinteistön omistaja voisi saada yhteismetsän muodostetuksi. Jos kiinteistön omistaja pyytää kiinteistön lohkomista tai halkomista, hän voisi samalla pyytää kiinteistön alueen tai sen osan muodostamista yhteismetsäksi. Tämä mahdollistaisi varautumisen ennakolta esimerkiksi sukupolvenvaihdostilanteisiin ja vastaisiin perinnönjakoihin siten, ettei perinnönjaon seurauksena tapahtuisi metsälön pirstoutumista. Koska yhteismetsä on kahdelle tai useammalle kiinteistölle yhteisesti kuuluva alue, yhteismetsän muodostamistoimituksessa muodostettaisiin myös tarpeellinen määrä osakastiloja. Momentissa tarkoitettun yhteismetsän

muodostamispyynnön tulisi täyttää 2 momentissa yhteismetsän perustamissopimukselle asetetut sisältövaatimukset.

Pykälän 4 momenttiin otettaisiin yhteismetsän muodostamisen osalta selventävä viittaussäännös kiinteistönmuodostamislain 10 lukuun. Yhteismetsä muodostetaan sitä varten suoritettavassa kiinteistötoimituksessa tai uusjaossa. Toimitusta saa hakea se, joka on valmis luovuttamaan maata yhteismetsän muodostamista varten.

2 luku. Yhteismetsän hallinto

6 §. *Osakaskunnan tehtävä.* Osakaskunnan tehtävänä olisi huolehtia yhteismetsää koskevien asioiden hoidon järjestämisestä. Osakaskunnan toimintaa varten tulisi laatia ja hyväksyä ohjesääntö, jossa annettaisiin tarkemmat määräykset toiminnan järjestämisestä.

7 §. *Päätösvallan käyttäminen.* Pykälän 1 momentissa on perussäännökset osakaskunnan päätösvallan käyttämisestä. Osakaskunnan päätösvaltaa käyttäisivät osakaskunnan kokous, hoitokunta ja toimitsija. Osakaskunta ja hoitokunta käyttäisivät päätösvaltaansa kokouksessa. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin uutena asiana yhteismetsän yksimielisten osakkaiden mahdollisuudesta päättää osakaskuntaa koskevasta asiasta. Vastaava säännös on yhteisaluelain 7 §:n 2 momentissa. Päätöksenteko kokousta pitämättä olisi tarkoitettu erityistapauksia varten. Menettely tulisi kyseeseen lähinnä vain osakasmäärältään pienissä yhteismetsissä, joissa kaikki osakkaat ovat helposti tavoitettavissa. Tällöin osakkaat voisivat päättää asiasta, jos he ovat yksimielisiä, kevennetyissä menettelyssä, varsinaista laissa säädettyä kokousmenettelyä noudattamatta.

8 §. *Osakaskunnan kokouksessa päätettävät asiat.* Pykälässä säädetään tyhjentävästi asioista, joista osakaskunta päättää kokouksessaan. Yhteismetsälaisissa on jo vanhastaan ollut määräänemistövaatimus tiettyjä merkittäviä päätöksiä tehtäessä. Kuten voimassa olevassa laissa, määräänemistö vaadittaisiin päätökseen, jolla on suuri merkitys yksittäisten osakkaiden kannalta. Tällaisia päätöksiä olisivat päätökset, jolla luovutetaan alue

yhteismetsästä erotettavaksi taikka vuokrataan metsänhakkuuoikeuksin sekä päätös, joka tarkoittaa yhteismetsän jakamista tai myymistä. Määräenemmistö vaadittaisiin myös päätökseen, jolla luovutettaisiin osakaskunnan omistama, yhteismetsään kuulumaton kiinteistö tai määräala. Voimassa olevaan lakiin nähden uutena asiana ehdotetaan määräenemmistövaatimusta päätettäessä 18 §:n mukaisesta osakaskunnan etuosto-oikeudesta yhteismetsäosuuden kaupassa. Lakiehdotuksen 34 §:ssä säädettäisiin kahden tai useamman yhteismetsän alueen yhdistämismahdollisuudesta. Yhteismetsien yhdistämistä koskeva päätös on osakkaan kannalta niin merkittävä, että myös sitä koskeva päätös tulisi tehdä määräenemmistöllä. Yhteismetsälain mukaan ohjesääntöä koskeva päätös tehdään yksinkertaisella enemmistöllä. Yhteisaluelain mukaisesti ehdotetaan, että osakaskunta hyväksyisi yhteismetsän ensimmäisen ohjesäännön yksinkertaisella enemmistöllä, minkä jälkeen ohjesäännön muutos edellyttäisi määräenemmistöä. Yhteismetsälain 17 §:ään ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan osakaskunta voisi ohjesääntöön otettavalla määräyksellä kieltää tiettyä osuuslukua pienemmän yhteismetsäosuuden erillisen luovuttamisen muulle kuin osakaskunnalle tai toiselle osakkaalle. Osakkaan kannalta tarkasteltuna luovutusrajoituksen käyttöönotto olisi merkittävin osakkaan oikeusasemaan vaikuttava osakaskunnan toimivaltaan kuuluva päätös. Tämän vuoksi ehdotetaan, että luovutusrajoituksesta päättäminen edellyttäisi osakaskunnan kokouksen päätöstä, jota kannattaisi vähintään kolme neljäsosaa äänestykseen osaa ottaneiden äänistä.

9 §. *Osakaskunnan kokous.* Pykälään sisältyvät osakaskunnan kokousten lukumäärää, koolle kutsumista ja pitämistä koskevat säännökset. Pykälän 1 momentin mukaan osakaskunnan tulisi pitää vähintään yksi varsinainen kokous vuodessa. Varsinaisesta kokouksesta ja siinä käsiteltävistä asioista määrättäisiin tarkemmin ohjesäännössä. Pykälän 2 momentiksi ehdotetaan säännöstä yhteismetsän osakkaan oikeudesta saada asia osakaskunnan kokouksen käsiteltäväksi. Osakaskunnan kokous voisi kuitenkin päättää vain sellaisesta asiasta, jossa sillä

yhteismetsälain ja ohjesäännön mukaan on ratkaisuvälillä. Osakkaan tahtoessa asian osakaskunnan kokouksen käsiteltäväksi, hänen tulisi vaatia sitä kirjallisesti hoitokunnalta niin hyvissä ajoin, että hoitokunta voisi käsitellä asiaa ja sisällyttää sen kokouskutsuun. Tämän vuoksi ehdotetaan, että osakkaan vaatimus tulisi esittää hoitokunnalle 30 päivää ennen osakaskunnan kokousta. Ohjesäännössä määräaikaa voitaisiin lyhentää.

10 §. *Osakaskunnan ylimääräinen kokous.* Tavallisessa tapauksessa osakaskunnan kokouksen kutsuu koolle hoitokunta kuten ohjesäännössä on määrätty tai silloin, kun siihen ilmenee syytä. Osakkaiden oikeuksien turvaamiseksi pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan osakkaat, jotka edustavat vähintään kymmenesosaa osakasten koko äänimäärästä, voivat saattaa tietyn osakaskunnan toimivaltaan kuuluvan asian kokouksen käsiteltäväksi, vaikka hoitokunta ei kyseistä asiaa varten kutsuisikaan osakaskunnan kokousta koolle. Osakaskunnan ylimääräisen kokouksen voisi siten kutsua käsittelemään vain sellaista asiaa, josta päättäminen yhteismetsälain ja ohjesäännön mukaan kuuluisi osakaskunnan kokoukselle.

Voimassa olevan yhteismetsälain 16 §:n 2 momentin mukaan kutsu ylimääräiseen kokoukseen on annettava kahden viikon kuluessa vaatimuksen tekemisestä. Jotta hoitokunta voisi riittävästi valmistella osakaskunnan ylimääräisessä kokouksessa käsiteltävää asiaa, määräaika pidennettäisiin 30 päiväksi.

11 §. *Äänioikeus.* Pykälä sisältää säännökset osakkaan äänioikeudesta ja äänioikeuden käytöstä. Osakkaan oikeus yhteismetsään esimerkiksi jaettaessa kertynyttä ylijäämää määräytyy osakkaan omistaman kiinteistön yhteismetsäosuuden mukaan. Tämän vuoksi myös äänioikeus ehdotetaan perustuvaksi osuuden suuruuteen. Jotta yksittäinen yhteismetsän osakas ei olisi kokouksessa liian määräävässä asemassa, 1 momentissa säädettäisiin, että kukaan ei saisi äänestää suuremmalla äänimäärällä kuin kymmenesosalla kokouksessa edustettuina olevien yhteisestä äänimäärästä. Äänioikeuden rajoitus olisi läsnäolijakohtainen. Äänioikeutta rajoittavaa säännöstä sovellettaessa huomioon otettaisiin osakkaan omistaman osuuden suuruus ja hänelle mahdollisen valtuutuksen perusteella

kuuluva äänioikeus.

Äänioikeuden toteamiseksi osakkaan tulisi olla merkittynä osakasluetteloon. Kunkin kokouksen alussa laadittaisiin osakasluetteloon perustuva äänestysluettelo, johon merkittäisiin kokouksessa saapuvilla olevat osakkaat, heidän omistamansa kiinteistöt ja yhteismetsäosuuksien suuruudet. Osakkaan, jota ei ole merkitty osakasluetteloon tai jonka osuuden suuruus on muuttunut, olisi esitettävä selvitys osakkuudestaan ja osuutensa suuruudesta voidakseen käyttää äänivaltaa osakaskunnan kokouksessa esitettävä.

Kokous hyväksyisi äänestysluettelon. Äänestysluettelo tulisi hyväksytyksi, jos kokouksessa läsnä olevien osakkaiden enemmistö sitä kannattaa. Äänestysluettelon hyväksymistä koskevaan päätökseen tyytymätön osakas voisi moittia päätöstä samalla tavalla kuin muitakin osakaskunnan kokouksen päätöksiä. Osakkaan moiteoikeutta koskevat säännökset sisältyvät lakiehdotuksen 44 §:ään.

Tavallisesti yhteisomistuksessa olevaa kiinteistöä edustaa kokouksessa joku yhteisomistajista. Varsinkin kiinteistön kuulussa kuolinpesään tai aviopuolisoiden ollessa yhteisomistajia olisi kohtuutonta vaatia, että paikalla olevalla yhteisomistajalla olisi valtakirjat muilta yhteisomistajilta. Valtakirjojen tarkastaminen rasittaisi myös kohtuuttomasti kokouksen kulkua. Tämän vuoksi 3 momentin säännöksessä on lähdetty siitä, että saapuvilla oleva yhteisomistaja saa käyttää kiinteistön koko äänimäärää. Sen varalta, että saapuvilla olevat useat yhteisomistajat eivät olisi käsiteltävänä olevasta asiasta yksimielisiä, kullakin yhteisomistajalla olisi vain omistamaansa osuutta vastaava äänioikeus. Pykälän säännökset vastaavat asiasisällöltään voimassa olevan yhteismetsälain 17 ja 18 §:ää kuitenkin siten, että pykälään ei sisälly säännöstä, jonka mukaan valtuutetun käyttöä osakaskunnan kokouksessa voitaisiin rajoittaa.

12 §. *Osakkaan esteellisyys.* Osakaskunnan kokouksessa osakas ei saisi osallistua sellaisen asian ratkaisemiseen, jossa hänen yksityinen etunsa ilmeisesti on ristiriidassa osakaskunnan edun kanssa. Säännöksessä tarkoitettu eturistiriita olisi kyseessä esimerkiksi silloin, kun kokouksessa käsitellään sopimusta, jolla osakkaan omistama kiinteistö liitetään yhteismetsään

yhteismetsäosuutta vastaan yhteismetsää ja liitettävää aluetta jyvittämättä. Mikäli asianomainen ei itse itseään jääväisi, päättäisi esteellisyydestä osakaskunnan kokous. Pykälä vastaa voimassa olevan yhteismetsälain 19 §:ää.

13 §. *Kokouksen päätös.* Pykälässä säädettäisiin siitä, miten osakaskunnan kokouksen päätös äänestystilanteissa muodostuisi. Säännös vastaa voimassa olevan lain 20 §:ää.

14 §. *Päätöksenteon rajoitukset.* Pykälässä säädettäisiin osakaskunnan kokouksen päätöksenteon rajoituksista. Säännös vastaa voimassa olevan lain 21 §:ää.

15 §. *Osakaskunnan kokouksen koollekutsuminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin osakaskunnan kokouksen koolle kutumisesta siinä tapauksessa, ettei se, jolle kutsuminen kuuluu, sitä tee. Osakaskunnan kokouksen koolle kutsuminen kuuluu hoitokunnalle tai, mikäli sellaista ei ole, toimitsijalle. Säännös vastaisi voimassa olevan yhteismetsälain 24 §:ää siten muutettuna, että lääninhallituksen toimenpidettä asiassa ei enää tarvittaisi.

Yhteismetsän osakkaan oikeusturvan parantamiseksi 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi uusi säännös, jonka mukaan osakaskunnan kokousta koskevassa kutsussa olisi selostettava päätösehdotuksen pääasiallinen sisältö silloin kun kokouksessa on tarkoitus käsitellä asiaa, josta päättäminen edellyttää ehdotetun 8 §:n 2 momentin mukaan määräenemmistöä.

3 luku. Ohjesääntö

16 §. *Ohjesääntöön sisällytettävät asiat.* Pykälässä säädettäisiin ohjesäännössä mainittavista asioista. Pykälän 1 momentissa oleva luettelo vastaa voimassa olevan lain 13 §:n 1 momenttia lukuun ottamatta 3, 5 ja 10 kohtia.

Voimassa olevan lain mukaan ohjesäännössä on mainittava hoitokunnan jäsenmäärä ja toimikausi. Esityksen mukaan ohjesäännössä tulisi mainita hoitokunnan kokoonpano ja toimikausi. Ohjesääntöön otettavilla määräyksillä hoitokunnan jäsenille voitaisiin asettaa kelpoisuusehtoja ja hoitokunnan kokoonpanolle muitakin määräyksiä. Ohjesäännössä voitaisiin esimerkiksi määrätä hoitokunnan jäsenille tietty eroamisikä. Ohjesääntöön voitaisiin myös ottaa määräyksiä, jotka edistävät naisten ja miesten

välistä tasa-arvoa. Jollei ohjesäännössä ole muuta määrätty, hoitokunnan jäsenellä ei olisi erityisiä kelpoisuusvaatimuksia.

Pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan ohjesäännössä tulisi määrätä, miten yhteismetsän ja osakaskunnan omistaman alueen muu kuin metsätaloustalouden käyttö olisi järjestettävä. Yhteismetsä on tarkoitettu käytettäväksi kestävä metsätalouden harjoittamiseen sen osakkaiden hyväksi. Yhteismetsään voi kuitenkin kuulua alueita, jotka soveltuvat paremmin muuhun tarkoitukseen kuin metsätalouden harjoittamiseen. Tällaisia ovat esimerkiksi kaavoissa rakennustarkoituksiin osoitetut alueet, sora- ja turvealueet sekä virkistys- ja suojelutarkoituksiin soveltuvat alueet. Osakaskunta voisi myös omistaa yhteismetsään kuulumattomia kiinteistöjä. Tarkoituksenmukaista olisi, että yhteismetsän ja sen omistaman alueen käytön päälinjat määrättäisiin ohjesäännössä. Lakiesityksessä ehdotetaan luovuttavaksi yhteismetsäosuuden luovutusrajoituksista, minkä seurauksena yhteismetsien osakkaiksi saattaa tulla uusia tahoja. Yhteismetsän osakkaiksi saatetaan hakeutua metsästys- ja kalastusoikeuden perusteella. Ehdotetun säännöksen nojalla ohjesäännössä voitaisiin määrätä myös metsästyksen ja kalastuksen järjestämisestä. Pykälän 1 momentin 10 kohdassa ehdotetaan selvyuden vuoksi säädettäväksi, että ohjesäännössä tulisi määrätä muista osakaskunnan asioiden hoitoa varten tarpeellisista seikoista.

Pykälän 2 momentin mukaan ohjesääntö ei saa loukata osakkaiden yhdenvertaisuutta. Metsäkeskuksen tulisi jättää ohjesääntö siltä osin vahvistamatta kun se loukkaisi osakkaiden yhdenvertaisuutta. Osakkaiden yhdenvertaisuus ei merkitsisi luopumista omistukseen perustuvasta vaikuttamisesta ja toiminnasta eikä se olisi yhdistyslaissa (503/1989) tarkoitettua yhdenvertaisuutta. Siten esimerkiksi metsästys ja kalastus tai muu yhteismetsän alueen tai yhteismetsän omistaman omaisuuden käyttöoikeus voitaisiin suhteuttaa osakkaan omistukseen.

17 §. *Luovutusrajoitus.* Voimassa olevan yhteismetsälain 9 §:n mukaan yhteismetsäosuutta ei saa pääsääntöisesti luovuttaa kiinteistöstä erikseen. Lain 10 §:n mukaan luovutus on kuitenkin mahdollinen yhteismetsän osakaskunnalle ja asianomaisen työvoima- ja elinkeinokeskuksen maaseutuosaston luvalla kiinteistölle, joka

täyttää maaseutuelinkeinolain mukaisen tuensaannin yleiset edellytykset taikka tilalle, jonka omistaja voi päästä osalliseksi porotalouslain (161/1990), luontaiselinkeinolain (610/1984) tai kolttalain (253/1995) mukaisista tukitoimenpiteistä. Maaseutuelinkeinolaki on kumottu maaseutuelinkeinojen rahoituslailla. Porotalouslaki ja luontaiselinkeinolaki on kumottu porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslailla.

Luovutusrajoitusten tarkoituksena on ollut säilyttää osuudet maatilataloutta harjoittavien kiinteistöjen yhteydessä, mitä niillä ei kuitenkaan ole onnistuttu turvaamaan. Maatilat ovat monen yhteismetsän osakaskiinteistöinä jo vähemmistönä.

Lähtökohtana yhteismetsäosuuksien luovuttamisessa tulisi olla osakkaiden valta päättää omaisuutensa luovuttamisesta. Nykyisin yhteismetsän osakaskiinteistöihin sisältyviä yhteismetsäosuuksia voidaan jakaa kiinteistöjen lohkomisissa ja halkomisissa ja kiinteistökaupoissa vapaasti pienempiin osiin. Osuuden alarajalle ei ole säädetty vähimmäiskokoa eikä ostajatahoa ole rajoitettu. Yhteismetsän osakkaiden lukumäärän lisääntyminen ja osuuksien pieneneminen monimutkaistaa kiinteistörekisterijärjestelmää sekä aiheuttaa yhteismetsille tarpeettomia hallinnollisia lisäkustannuksia. Näistä aiheutuvia haittoja ehdotetaan vähennettäväksi antamalla osakaskunnalle oikeus niin halutessaan määrätä ohjesäännössä erikseen luovutettavalle osuudelle vähimmäiskoko.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta määrätä ohjesäännössä yhteismetsäosuuden erilliselle luovutukselle pienin sallittu osuusluku, jollei saajana olisi osakaskunta tai toinen yhteismetsän osakas. Luovutusrajoitus olisi osakaskiinteistökohtainen. Siten lainhuutoasian ratkaisemisen yhteydessä ja kiinteistötoimituksessa tutkittaisiin osakaskiinteistökohtaisesti, täyttääkö kauppa ohjesäännön määräykset erikseen luovutettavan osuuden vähimmäiskoosta. Ohjesääntöön otetun määräyksen vastainen luovutus olisi mitätön. Sen välttämiseksi, että luovutusrajoitusta kierrettäisiin hakemalla kiinteistön halkomista tai lohkomista, pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että luovutusrajoitusta sovellettaisiin myös yhteismetsäosuuden määräämiseen kiinteistönmuodostamislain

150 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa. Tällöin lohkomisessa ja halkomisessa ei lohkottavalle tai halottavalle kiinteistölle kuuluvaa yhteismetsäosuutta saisi jakaa asianosaisten sopimuksella tai toimitusmiesten päätöksellä muodostettavien kiinteistöjen kesken siten, että jokin kiinteistö saisi ohjesäännössä määrättyä vähimmäisosuuslukua pienemmän osuuden. Yhteismetsälain 9 ja 10 §:ään sisältyviä yhteismetsäosuuden luovuttamiskieltoa koskevista säännöksistä luovuttaisiin.

Mahdollisesta luovutusrajoituksesta huolimatta yhteismetsän osakkaan tulisi voida myydä ennen luovutusrajoituksesta päättämistä omistamansa yhteismetsäosuus. Tästä säädettäisiin 56 §:ssä. Lain 8 §:n 2 momentin mukaan yhteismetsäosuuden luovutusrajoitusta koskeva osakaskunnan päätös olisi tehtävä määränemmistöllä, jota kokouksessa kannattaa vähintään kolme neljäsosaa äänestykseen osaa ottaneiden äänistä.

18 §. *Etuosto-oikeus.* Yhteismetsäosuuksien vapaasta luovuttamisoikeudesta mahdollisesti aiheutuvien häirtävaikutusten torjumiseksi yhteismetsille ehdotetaan annettavaksi kauppatilanteessa osuuksia koskeva etuosto-oikeus. Etuosto-oikeutensa turvin yhteismetsien osakaskunnat voisivat ehkäistä osuuksien pirstoutumista ostamalla pieniä osuuksia itselleen. Ohjesääntöön otettavan määräyksen nojalla osakaskunnalla olisi etuosto-oikeus myytyyn yhteismetsäosuuteen kaupassa sovituin ehdoin. Etuosto-oikeus koskisi luovutuksista vain kauppoja. Muissa luovutuksissa kuin kaupoissa sopimusosapuolten henkilösuhteilla tai muilla seikoilla saattaa olla vaikutusta luovutusehtoihin, jolloin saattaisi olla kohtuutonta puuttua luovutukseen. Etuosto-oikeus voisi koskea vain muusta kiinteästä omaisuudesta erikseen myytäviä osuuksia. Jos luovutetaan maa-alue ja siihen liittyviä yhteismetsäosuuksia, etuosto-oikeutta ei siten olisi.

Jos ohjesääntöön on otettu etuosto-oikeutta koskeva määräys, ostajan tulisi ilmoittaa yhteismetsäosuuden luovutuksesta hoitokunnalle. Ostajan omistusoikeus yhteismetsäosuuteen lykkääntyisi siksi, enintään kolmen kuukauden ajaksi, jonka kuluessa etuosto-oikeuden käytöstä olisi päätettävä. Määräaika alkaisi kulumaan siitä, kun osakaskunta saisi tiedon kaupasta. Yhteismetsä voisi myös ennakolta sitoutua

olemaan käyttämättä etuosto-oikeutta. Toimivalta etuosto-oikeuden käyttämiseen olisi hoitokunnalla.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin poikkeuksista etuosto-oikeuteen. Koska yhteismetsäosuuden ei voida katsoa pirstoutuvan luovutettaessa osuus toiselle osakkaalle, etuosto-oikeuden ei tulisi koskea tällaisia kauppoja. Metsänomistuksen perhemetsätaloudellisen luonteen säilyttämiseksi etuosto-oikeutta ei tulisi myöskään ulottaa tiettyihin sukulaisten välisiin kauppoihin. Osakaskunnalla ei olisi etuosto-oikeutta myöskään silloin, kun sen käyttämistä, huomioon ottaen ostajan ja myyjän välinen suhde, luovutuksen ehdot tai muut olosuhteet, olisi pidettävä ilmeisen kohtuuttomana. Tällainen tilanne voisi olla kyseessä esimerkiksi silloin, kun yhteismetsäosuuksia luovutetaan kasvattilapselle.

19 §. *Ohjesäännön vahvistaminen.* Pykälän mukaan metsäkeskuksen tehtävänä olisi vahvistaa osakaskunnan ohjesääntö ja ohjesäännön muutos. Tämä olisi muutos voimassa olevaan lakiin, jonka mukaisesti ohjesääntö on lähetettävä vain tiedoksi metsäkeskukselle. Kun ohjesäännön tarkoituksena on säännellä osakaskunnan toiminnan puitteet, pyritään vahvistamismenettelyllä varmistamaan, että ohjesääntö täyttää tietyt vähimmäisvaatimukset. Metsäkeskuksen olisi vahvistettava ohjesääntö tai sen muutos, jollei se olisi lain vastainen tai loukkaisi osakkaiden yhdenvertaisuutta. Metsäkeskuksessa asia kuuluisi riippumattoman ja virkavastuulla toimivan viranomaispäällikön tehtäviin. Toimivaltaisesta metsäkeskuksesta säädettäisiin lain 46 §:ssä. Metsäkeskuksen päätöksestä, jolla ohjesääntö jätettäisiin vahvistamatta, olisi oikeus valittaa maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan.

20 §. *Ohjesääntöä koskeva asetuksenantovaltuus.* Pykälässä säädettäisiin valtuudesta antaa asetuksella tarkempia säännöksiä ensimmäisen ohjesäännön laatimisesta sekä siitä, miten yhteismetsän hallintoa olisi hoidettava ennen hoitokunnan valitsemista. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 14 §:ää.

4 luku. **Hoitokunta ja toimitsija**

21 §. *Hoitokunnan tehtävät.* Pykälässä

säädettäisiin hoitokunnan tehtävistä. Hoitokunta olisi toimeenpanovaltaa käyttävä hallintoelin, jonka toimivalta olisi yleinen. Se myös päättäisi lähtökohtaisesti kaikista niistä asioista, jotka eivät 8 §:n nojalla kuuluisi osakaskunnan kokoukselle. Ohjesäännössä voitaisiin jonkin hoitokunnan toimivaltaan kuuluvan asian osalta määrätä päätösvaltaa toimitsijalle. Säännös vastaa asiasisällöltään yhteismetsälain 25 §:ää.

22 §. *Hoitokunnan kokoonpano.* Pykälän 1 momentti sisältäisi säännökset hoitokunnan jäsenten vähimmäis- ja enimmäismäärästä sekä varajäsenistä. Jotta osakaskunnan koosta ja mahdollisista muista yksittäiseen yhteismetsään liittyvistä erityisolosuhteista aiheutuvat seikat voitaisiin ottaa huomioon, ehdotetaan yhteismetsäkohtainen hoitokunnan jäsenten lukumäärä jätettäväksi ohjesäännöllä lähemmin määrättäväksi. Momentti vastaisi tältä osin voimassa olevan yhteismetsälain 26 §:ää. Voimassa olevan yhteismetsälain mukaan hoitokunnan varajäseniä tulee olla sama määrä kuin varsinaisia jäseniä. Hoitokunnan toimivuuden kannalta olisi tärkeää, että hoitokunta saadaan kokoon päätösvaltaisena mahdollisimman vaivattomasti. Tämän vuoksi pykälässä säädettäisiin, että kullakin hoitokunnan jäsenellä on henkilökohtainen varamies.

Hoitokunnan jäsenten ja varajäsenten tulee nauttia osakaskunnan luottamusta. Jos hoitokunta kokonaisuudessaan tai joku sen jäsen tai varajäsen menettää osakaskunnan luottamuksen, voisi osakaskunta vapauttaa hänet toimestaan ja valita tilalle uuden henkilön. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi asiaa koskeva säännös. Momenttiin otettaisiin myös säännös hoitokunnan täydentämisestä silloin, kun sen jäsen tai varajäsen eroaa tai pysyvästi estyy hoitamasta tehtävänsä.

23 §. *Nimenkirjoitusoikeus.* Voimassa olevan yhteismetsälain 27 §:n mukaan ohjesäännössä voidaan määrätä, että hoitokunta saa antaa yhdelle tai useammalle hoitokunnan jäsenelle tai osakaskunnan toimihenkilölle oikeuden toimia osakaskunnan puolesta hoitokunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa ja tällöin kirjoittaa osakaskunnan nimen. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin osakaskunnan nimenkirjoitusoikeus hoitokunnan puheenjohtajalle yhdessä jonkun hoitokunnan jäsenen kanssa. Lisäksi

pykälässä säädettäisiin mahdollisuudesta siirtää hoitokunnan päätöksellä sille kuuluvaa toimivaltaa hoitokunnan jäsenelle, toimitsijalle tai osakaskunnan palveluksessa olevalle toimihenkilölle. Säännöksen tarkoituksena olisi mahdollistaa yhteismetsän asioiden joustava hoitaminen.

24 §. *Hoitokunnan kokous.* Pykälässä säädettäisiin hoitokunnan kokoontumisesta. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 28 §:n 1 momenttia.

25 §. *Hoitokunnan kokouksen päätösvaltaisuus.* Pykälän 1 momenttiin otettaisiin hoitokunnan päätösvaltaisuutta ja päätöksentekoa koskevat säännökset. Osakaskunnan toiminnan kannalta on välttämätöntä, että yleistoimivaltuuksin toimivassa hoitokunnassa saadaan tehdyksi tarpeelliset päätökset. Tämän vuoksi 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan hoitokunnassa asiat ratkaistaisiin aina yksinkertaisella enemmistöllä. Äänten mennessä tasan olisi puheenjohtajan ääni ratkaiseva.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi yhdenmukaisesti osakaskunnan kokouksen kanssa, että hoitokunta ei saisi tehdä päätöstä, jolla osakkaiden tai osakaskunnan kustannuksella annetaan osakkaalle tai jollekin muulle ilmeisesti epäoikeutettua etua.

26 §. *Toimitsija.* Voimassa olevassa yhteismetsälaissa ei säädetä nimenomaisesti toimitsijasta. Hoitokunta voi kuitenkin lain 27 §:n mukaan antaa yhdelle tai useammalle hoitokunnan jäsenelle tai osakaskunnan toimihenkilölle oikeuden toimia osakaskunnan puolesta hoitokunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa ja tällöin kirjoittaa osakaskunnan nimen. Pinta-alaltaan ja liikevaihdoltaan suurilla yhteismetsillä on työsopimussuhteisia toiminnanjohtajia. Eräissä tapauksissa voi olla tarkoituksenmukaista, että osakaskunnan juoksevasta hallinnosta voisi huolehtia hoitokunnan sijasta tai sen lisäksi yksi tai useampi toimitsija. Hoitokunnan sijasta toimivalle toimitsijalle kuuluisivat samat tehtävät kuin hoitokunnalle ja hänen asemansa vastaisi muutoinkin hoitokunnan asemaa. Jos toimitsija toimisi hoitokunnan ohella, ohjesäännössä tulisi määrittellä hänen tehtävänsä. Jos toimitsijoita olisi useampi kuin yksi, olisi myös näiden välisestä työnjaosta ja heidän nimenkirjoitusoikeudestaan määrättävä

ohjesäännössä. Jotta toimitsijan tosiasialliseen toimintaa ei tulisi keskeytyksiä esimerkiksi sairaustapausten, lomien tai muun sellaisen syyin vuoksi, ehdotetaan säädettäväksi, että toimitsijalla tulisi olla varamies ainakin silloin, kun yhteismetsällä ei olisi hoitokuntaa ollenkaan. Varamies voisi olla henkilökohtainen tai useammalle toimitsijalle yhteinen.

Toimitsijan samoin kuin hoitokunnan jäsenten ja varajäsenten tulee nauttia osakaskunnan luottamusta. Jos toimitsija menettää osakaskunnan luottamuksen, voisi osakaskunta vapauttaa hänet toimestaan ja valita tilalle uuden henkilön. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi asiaa koskeva säännös.

27 §. *Haasteen tiedoksianto.* Voimassa olevan yhteismetsälain 30 §:n mukaan haasteen ja muun ilmoituksen voi ottaa laillisesti vastaan osakaskunnan puolesta hoitokunnan jäsen tai osakaskunnan palveluksessa oleva toimihenkilö. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että haaste ja muu ilmoitus katsottaisiin osakaskunnalle toimitetuksi, kun se olisi annettu tiedoksi jollekin hoitokunnan jäsenelle, toimitsijalle taikka sellaiselle osakaskunnan toimihenkilölle, jolla on osakaskunnan nimenkirjoitusoikeus. Ehdotetussa 48 §:ssä säädettäisiin, että metsäkeskuksen ylläpitämään julkiseen rekisteriin merkittäisiin hoitokunnan jäsenet, varajäsenet, toimitsijat ja ne, joilla on oikeus kirjoittaa yhteismetsän toiminimi sekä heidän kotipaikkansa ja osoitteensa.

28 §. *Vahingonkorvausvastuu.* Voimassa olevaan yhteismetsälakiin ei sisälly säännöstä hoitokunnan jäsenen tai toimitsijan osakaskunnalle tai sen osakkaalle mahdollisesti aiheuttaman varallisuusvahingon varalta. Tällainen säännös olisi kuitenkin tarpeellinen turvaamaan osakkaiden taloudellisia etuja. Tämän vuoksi ehdotetaan pykälän 1 momentissa säädettäväksi, että hoitokunnan jäsen ja osakaskunnan toimitsija olisi velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttanut osakaskunnalle. Sama olisi voimassa, jos vahinko olisi aiheutettu tahallisesti tai tuottamuksellisesti yhteismetsälakia tai ohjesääntöä rikkomalla osakaskunnan jäsenelle tai muulle henkilölle. Vahingonkorvaukseen oikeutettu muu henkilö voisi olla esimerkiksi

yhteismetsäosuuden ostaja siinä tapauksessa, että osakaskunta päättäisi käyttää etuosto-oikeuttaan vastoin sitä koskevia säännöksiä tai ohjesäännön määräyksiä ja tästä aiheutuisi ostajalle vahinkoa. Osakaskunnan työntekijän vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974). Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että vahingonkorvauksen sovittelusta sekä korvausvastuun jakautumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken olisi voimassa, mitä vahingonkorvauslain 2 ja 6 luvussa säädetään.

Oikeudenkäyntipaikkaa sääntelevän oikeudenkäymiskaaren 10 luvun mukaan pääsääntönä on, että kanne nostetaan vastaajan kotipaikan tuomioistuimessa. Kanne osakaskunnalle aiheutetun vahingon korvaamisesta voitaisiin 3 momentin mukaan nostaa myös osakaskunnan kotipaikan käräjäoikeudessa.

5 luku. Osakaskunnan talous

29 §. *Tilinpäätös.* Pykälään sisältyvät säännökset tilinpäätöksen laatimisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä. Säännökset vastaavat asiasisällöltään voimassa olevan lain 32 §:ää.

Kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 1 §:n mukaan jokainen liike- tai ammattitoimintaa harjoittava on tästä toiminnastaan kirjanpitovelvollinen. Yhteismetsän osakaskunnan harjoittama toiminta on yleensä sellaista, että osakaskunta on velvollinen noudattamaan kirjanpitolain säännöksiä. Tilinpäätöksen laatimista koskevasta velvoitteesta seuraa, että vähäistäkin toimintaa harjoittavat osakaskunnat joutuisivat kirjaamaan tulojaan ja menojaan koskevat tiedot.

30 §. *Tilintarkastajat.* Pykälään sisältyvät säännökset tilintarkastajista. Säännökset vastaavat asiasisällöltään voimassa olevan lain 33 §:ää.

31 §. *Metsäsuunnitelma.* Yhteismetsien metsäsuunnitelmavelvoite perustuu yhteismetsien alkuperäisen perusajatuksen toteuttamiseen, eli siihen, että yhteismetsät muodostaisivat kestävän metsätalouden harjoittamisen kautta pysyväisluontoisen tuen niiden osakkaina oleville maataloille. Yhteismetsien velvollisuus metsäsuunnitelman laatimiseen ja sen noudattamiseen metsänkäytössään olisi perusteltua säilyttää edelleen hyvän

metsänhoidon varmistamiseksi niissä yhteismetsissä, jotka on perustettu yhteiskunnan tuella maatilojen tukimetsiksi lähinnä asutustoiminnan yhteydessä. Sen sijaan metsänomistajien sopimukseen perustuville yhteismetsille lakisäateistä metsäsuunnitelmavelvollisuutta ei ehdotettaisi siitä syystä, että sitä ei ole yksityisillä metsänomistajillakaan. Suunnitelmapakko saattaa lisäksi osaltaan vaikeuttaa kielteisesti uusien yhteismetsien muodostamiseen metsänomistajien aloitteesta. Metsäsuunnitelmasta voitaisiin erityisestä syystä poiketa. Tällainen erityinen syy olisi esimerkiksi luonnontuho ja siihen liittyvät metsien hoito- ja kunnostamistoimenpiteet.

Metsäsuunnitelmaa koskevat säännökset ehdotetaan otettaviksi pykälän 1 ja 4 momenttiin, joista 1 momentissa säädettäisiin lisäksi yhteismetsän käytöstä ennen metsäsuunnitelmaa.

Voimassa olevan lain 34 §:n 2 momenttiin sisältyvä säännös kestävän metsätalouden harjoittamisen asettamien vaatimusten huomioon ottamisesta metsäsuunnitelman laadinnassa säilytettäisiin, mutta siirrettäisiin pykälän 2 momentiksi.

Tarpeellisen valvonnan turvaamiseksi metsäsuunnitelma olisi lähetettävä asianomaiselle metsäkeskukselle tiedoksi. Metsäkeskuksella säilyisi metsäsuunnitelman laatimisvelvollisuus, jos osakaskunta sen laiminlöisi. Nämä säännökset sisältyisivät pykälän 3 momenttiin. Pykälän 1—3 momentin säännökset vastaavat voimassa olevan lain 34 §:n 1—3 momenttia.

32 §. *Ylijäämän käyttäminen ja jakaminen.* Pykälän 1 momentissa säädetään niistä tehtävistä ja velvoitteista, joista aiheutuvat menot olisi maksettava ennen kuin ylijäämä jaetaan osakkaille tai käytetään muuhun yhteismetsän tarkoitukseen edistävään tarkoitukseen. Momentin esimerkinomainen luettelo menoista ei olisi tyhjennävä. Säännös vastaa asiasisällöltään voimassa olevan lain 36 §:ää. Terminologian muuttumisen vuoksi momentissa mainittaisiin aiemman metsätaloussuunnitelman sijasta metsäsuunnitelma.

Pykälän 2 momentin mukaan yhteismetsän toiminnasta kertyvä ylijäämä jaettaisiin osakkaille kiinteistöjen yhteismetsäosuuden suhteessa. Säännös vastaa asiasisällöltään nykyistä 37 §:ää. Kiinteistönmuodostamislainsäädännön

terminologian muuttumisen vuoksi yhteismetsän osakkaan omistaman tilan sijasta säännöksessä mainittaisiin osakkaan omistama kiinteistö.

Voimassa olevassa laissa ei säädetä ylijäämän ennakon maksamisesta. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi ennakon maksamista koskevat säännökset. Ylijäämän ennakkoa voitaisiin maksaa, kun jaettavissa olevia varoja olisi niin paljon, että maksamista voitaisiin pitää tarkoituksenmukaisena. Hoitokunta arvioisi ylijäämän ennakon maksamisen tarkoituksenmukaisuuden ja päättäisi ennakon maksamisesta. Ylijäämän ennakon maksamisella ei saisi vaarantaa osakaskunnan omaa maksukykyä. Ennen ennakon maksamista hoitokunnan tulisi varmistua, että jäljelle jäävät varat riittävät osakaskunnan omien velvoitteiden suoritukseksi.

6 luku. Yhteismetsän alue

33 §. *Yhteismetsän myyminen ja jakaminen.* Voimassa olevan yhteismetsälain 4 §:n 1 momentin mukaan yhteismetsän aluetta koskevana pääperiaatteena on metsätalouteen käytettävän alueen säilyttäminen vähentymättömänä. Yhteismetsään mahdollisesti kuuluvat pelto, vesialueet, rakennuspaikat, metsätaloustalouteen soveltumattomat suot ja kalliot, maa ainesten otto- ja kaivopaikat sekä muut niiden kaltaiset alueet ovat siten vapaasti luovutettavissa. Myös yhteismetsän metsätalouteen käytettävää aluetta voidaan luovuttaa silloin, kun luovutus ei merkittävästi heikennä yhteismetsän kestävän metsätalouden harjoittamisen edellytyksiä. Yhteismetsän metsätalouteen käytettävää aluetta voidaan luovuttaa myös silloin, kun kysymyksessä on alueen ottaminen erityisen perusteen johdosta muuhun käyttöön kuin metsätalouden harjoittamiseen. Tällaisia perusteita ovat lähinnä ne, joissa yhteismetsän aluetta on osoitettu kaavoituksella muuhun tarkoitukseen kuin metsätaloustaloudeksi, samoin kuin hankkeet, joita varten alue voidaan tarvittaessa lunastaa tai perustaa alueeseen oikeus, joka merkittäväällä tavalla rajoittaa sen käyttöä alkuperäiseen tarkoitukseen. Yhteismetsän alueen luovuttamisrajoitukset eivät koske maanomistajien sopimukseen perustuvia yhteismetsiä.

Lakiehdotuksessa yhteismetsän alueen vähentymättömyysperiaatteesta ehdotetaan luovuttavaksi. Luovutusrajoitusten poistamista puoltaa se, ettei maanluovutukseen tai -hankintaan muitten maanomistajaryhmienkään osalta enää liity rajoituksia. Maanluovuttamista koskevien säännösten sisällyttäminen yhteismetsälakiin ei siten olisi tarkoituksenmukaista, ottaen lisäksi huomioon, että yhteismetsien maanluovutusten valvonnalle ei enää ole maatilatalouden rakennepoliittisia syitä. Yhteiskunnallisen kehityksen seurauksena päätöksenteon nopeuteen kohdistuvat paineet ovat enenevässä määrin kohdistuneet myös yhteismetsiin. Sääntelystä luopuminen yksinkertaistaisi ja nopeuttaisi päätöksentekoa alueluovutuksissa. Päätökseen vaadittaisiin nykyiseen tapaan 2/3 äänen enemmistö osakaskunnan kokouksessa, mikä olisi omiaan ehkäisemään hallitsemattomia luovutuksia. Lisäksi yksittäisellä osakkaalla säilyisi voimassa olevan lain mukainen kanneoikeus osakaskunnan päätöksistä.

Pykälän 1 momentissa olisivat voimassa olevan lain 5 §:n 1 ja 2 momenttiin sisältyvät säännökset siitä, että yhteismetsä voitaisiin erityisestä syystä osakaskunnan hakemuksesta maa- ja metsätalousministeriön luvalla myydä osakkaiden hyväksi tai jakaa kahdeksi tai useammaksi yhteismetsäksi. Yhteismetsän myymistä ja jakamista koskeva maa- ja metsätalousministeriön päätös perustuisi tarkoituksenmukaisuusharkintaan, jossa otettaisiin huomioon kaikki luvan myöntämiseen ja epäämiseen vaikuttavat seikat. Maa- ja metsätalousministeriö voisi liittää päätökseen ehtoja. Yhteismetsän lakkauttamista siten, että sen alue jaettaisiin osakaskiinteistöille erillisiksi palstoiksi, on pidettävä metsien kiinteistörakenteen kannalta niin epätarkoituksenmukaisena, että mahdollisuus tähän ehdotetaan poistettavaksi laista kokonaan.

Yhteismetsän myymistä ja jakamista koskevat lupasäännökset eivät nykyiseen tapaan koskisi kiinteistön omistajien sopimukseen perustuvia yhteismetsiä. Tätä koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi pykälän 2 momentiksi.

34 §. *Yhteismetsien yhdistämien.* Nykyisten säännösten mukaan yhteismetsien yhdistäminen ei ole mahdollista, vaikka se olisi metsätaloudellisesti ja yhteismetsien

hallinnon kannalta tarkoituksenmukaista. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tämän vuoksi otettavaksi yhteismetsien yhdistämistä koskeva säännös. Yhdistyvien yhteismetsien osakaskunnat voisivat sopia yhdistämisestä. Yhdistyvät yhteismetsät liitettäisiin yhteen muodostamalla niistä uusi yhteismetsä siten kuin siitä kiinteistönmuodostamislain 10 luvussa tarkemmin säädettäisiin.

35 §. *Kiinteistön liittäminen yhteismetsään yhteismetsäosuutta vastaan.* Yhteismetsän metsätalouteen käytettävää aluetta voidaan kasvattaa siten, että uusi alue kiinteistönmuodostamislain 99 §:n mukaisesti liitetään ennestään olevaan yhteismetsään kiinteistön omistajan ja yhteismetsän osakaskunnan sopimuksen perusteella. Tällöin kiinteistö, josta alue liitetään, saa alueen arvoa vastaavan osuuden yhteismetsään. Toimenpiteen seurauksena kiinteistönmuodostamislain 2 §:n 1 momentissa määritelty kiinteistön ulottuvuus muuttuu, mutta kiinteistön arvo säilyy entisellään. Voimassa olevassa lainsäädännössä ei nimenomaisesti säädetä siitä mahdollisuudesta, että yhteismetsä ja liitettävän alueen omistaja voisivat sopia liitettävää aluetta vastaavan yhteismetsäosuuden suuruudesta, vaikka tämä joustavoittaisi menettelyä merkittävästi. Lakiesitykseen liittyvässä kiinteistönmuodostamislain muutos ehdotuksessa tämä tehtäisiin mahdolliseksi. Pykälään ehdotetaan otettavaksi lähinnä informatiivinen säännös siitä, että kiinteistön tai kiinteistöön kuuluvan alueen liittämisestä yhteismetsään kiinteistölle annettavaa yhteismetsäosuutta vastaan säädettäisiin tarkemmin kiinteistönmuodostamislain 10 luvussa.

7 luku. **Kiinteistötoimitusta koskevat erityissäännökset**

36 §. *Yhteismetsästä luovutetun alueen muodostaminen kiinteistöksi.* Pykälässä säädettäisiin yhteismetsästä luovutetun alueen sekä 33 §:n 1 momentin mukaan myydyin yhteismetsän muodostamisesta kiinteistöksi noudattaen, mitä kiinteistönmuodostamislaisissa säädetään. Muodostettava kiinteistö vapautuisi yhteismetsän osakaskiinteistöihin vahvistetuista kiinnityksistä ja kirjatui

eläkeoikeuksista suoraan lain nojalla. Pykälä vastaa asiasisällöltään voimassa olevan yhteismetsälain 38 §:n 1 momenttia.

37 §. *Pantinhaltijan aseman turvaaminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin kauppahinnan tallettamisesta lääninhallitukseen panttioikeuden haltijan saamisen turvaamiseksi silloin, kun yhteismetsästä luovutetaan alue tai koko yhteismetsä myydään. Näin olisi meneteltävä silloin, kun jonkun osakaskiinteistön arvo toimenpiteen vuoksi merkittävästi alenee. Tähän liittyvän arviointiasiantuntemuksen varmistamiseksi ehdotetaan, että lohkomistositomuksissa olisi toimitusmiesten päätettävä, minkä kiinteistöjen osalta kauppahinta on talletettava.

Pykälän 2 momentin mukaan panttioikeuden haltijalla olisi talletettuun kauppahintaan sama oikeus kuin hänellä on osakaskiinteistöön. Jollei osakaskiinteistön omistaja voisi näyttää kaikkien panttioikeuden haltijoitten antaneen lupaa talletetun kauppahinnan nostamiseen, tulisi lääninhallituksen jakaa varat niin kuin kiinteän omaisuuden kauppahinnan jakamisesta ulosottolaisissa säädetään. Pykälän 1 ja 2 momentti vastaavat asiasisällöltään voimassa olevan yhteismetsälain 38 §:n 2 ja 3 momenttia.

Kiinteää omaisuutta voidaan pakkolunastaa yleiseen tarpeeseen täyttää korvausta vastaan. Osakaskiinteistön panttioikeuden haltijan osalta yhteismetsään kohdistuva omaisuuden pakkolunastus rinnastuu luovutukseen ja lunastuskorvaus kauppahintaan tai muuhun vastikkeeseen. Tämän vuoksi pykälän 3 momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan yhteismetsästä lunastetusta alueesta suoritettavaan korvaukseen sovellettaisiin 1 ja 2 momentin kauppahinnan tallettamista ja jakamista, toimitusmiesten päätöstä sekä muita pantinhaltijan asemaa turvaavia säännöksiä.

38 §. *Kiinteistötoimituksen hakeminen.* Pykälän 1 momentissa säädetään yhteismetsän jakamisessa noudatettavasta menettelystä silloin, kun yhteismetsä jaetaan 33 §:n 1 momentin mukaisesti kahdeksi tai useammaksi yhteismetsäksi. Jakamisesta olisi ehdotuksen mukaan soveltuvin osin voimassa, mitä kiinteistömuodostamislaisissa säädetään halkomisesta. Pykälän 1 vastaa voimassa olevan yhteismetsälain 39 §:n 2 momenttia.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi

säännös yhteismetsien yhdistämisessä noudatettavasta menettelystä. Sen jälkeen kun yhteismetsän osakaskunnat ovat hyväksyneet kahden tai useamman yhteismetsän yhdistämistä koskevan sopimuksen, yhdistettävien yhteismetsien osakaskuntien olisi haettava kirjallisesti maanmittaustoimistolta yhdistämistä. Kiinteistömuodostamislain mukaan toimivaltainen olisi se maanmittaustoimisto, jonka toimialueella yhdistettäviin yhteismetsiin kuuluvat alueet tai pääosa alueista sijaitsevat. Yhdistämisessä olisi voimassa, mitä siitä kiinteistömuodostamislain 133 §:n 3 momentissa ja 134 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

39 §. *Alueen liittäminen yhteismetsään.* Voimassa olevan yhteismetsälain mukaan alue, jonka osakaskunta on saanut luovutuksen kautta, on liitettävä yhteismetsään noudattaen kiinteistömuodostamislain 13 luvun säännöksiä alueen liittämistä yhteiseen alueeseen. Koska yhteismetsä ei ole kiinnityskelpoinen kohde, on liittämiselvoite merkinnyt sitä, että yhteismetsien osakaskunnilla ei ole ollut käytettävissään riittävästi kiinnityskelpoista omaisuutta lainansaantia varten, mikä on vaikeuttanut yhteismetsien investointeja. Pykälässä ehdotetaan luovuttavaksi alueen pakollisesta liittämisestä. Pykälän 1 momentin mukaan määräala, jonka osakaskunta on saanut omistukseensa, muodostettaisiin kiinteistöksi lohkomalla ja se voitaisiin osakaskunnan pyynnöstä liittää yhteismetsään.

Kiinteistömuodostamislain 132 §:n 2 momentin mukaan yhteistä aluetta ei saa muodostaa yhteismetsää varten. Kiinteistöjaotuksen selvyuden vuoksi 1 momenttiin otettaisiin säännös, jonka mukaan yhteismetsään liitettävällä määrälalla ei saisi olla osuutta yhteiseen alueeseen tai erityiseen etuuteen lukuun ottamatta yhteismetsän osakaskiinteistölle kuuluvaa yhteismetsäosuutta.

Pykälän 2 ja 3 momentti sisältäisi voimassa olevan yhteismetsälain 41 §:n 2 ja 3 momenttia vastaavat säännökset niistä edellytyksistä, joilla osakaskunnan omistama kiinteistö voidaan liittää yhteismetsään ja liittämisessä noudatettavasta menettelystä.

40 §. *Osakaskunnan hankkima yhteismetsäosuus.* Pykälässä säädetään

menettelystä, jota noudatetaan yhteismetsän hankittua omistukseensa yhteismetsäosuuden. Säännös vastaa asiasisällöltään voimassa olevan yhteismetsälain 45 §:ää. Pykälän 1 momentin mukaan osakaskunnan omistukseen siirtynyt yhteismetsäosuus erotettaisiin luovuttavasta osakaskiinteistöstä ja siirrettäisiin yhteismetsän osakkaiden kiinteistöihin niiden aikaisempien osuuksien mukaisessa suhteessa toimituksessa, johon sovelletaan, mitä kiinteistönmuodostamislaisissa säädetään lohkomisesta. Mikäli yhteismetsäosuus on seurannut osakaskunnan hankkimaa määrää, osuus siirrettäisiin osakkaiden kiinteistöihin kuitenkin siinä toimituksessa, jossa määrää erotetaan emäkiinteistöstä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin yhteismetsän osakaskunnan hankkiman yhteismetsäosuuden yhteismetsään liittämisen edellytyksistä.

Kiinteistönmuodostamislain ja uuden maakaaren säännöksistä johtuen ehdotetaan liittämisen edellytykseksi, että osakaskunta on saanut osuuteen lainhuudon ja että kiinteistöön, josta osuus otetaan, ei kohdistu kiinnityksiä tai että liitettävä osuus vapautetaan vastaamasta sanotun kiinteistön kiinnityksistä. Edellytyksenä vapauttamiselle olisi, että panttioikeuden haltija antaa siihen suostumuksensa. Vapauttaminen voisi tapahtua panttioikeuden haltijan suostumuksesta, jos kiinteistö, josta osuus otetaan, riittää liittämisen jälkeen selvästi vastaamaan siihen kohdistuvista panttisaamisista. Vapauttamista koskevasta päätöksestä olisi toimitusinsinöörin viipymättä ilmoitettava kirjaamisviranomaiselle.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, kuinka 39 §:n 2 momentin mukaan yhteismetsään yhdistettävään kiinteistöön kuuluva osuus sanottuun yhteismetsään siirtyisi osakkaiden kiinteistöihin. Ehdotuksen mukaan tämä tapahtuisi kiinteistörekisterin pitäjän päätöksellä samalla, kun kiinteistö yhdistetään yhteismetsään. Kiinteistörekisterin pitäjän olisi tällöin päätettävä osakaskiinteistöjen yhteismetsäosuuksien suuruudesta.

41 §. *Suhde kiinteistönmuodostamislakiin.* Kiinteistönmuodostamislain 13 luvussa ovat muun muassa yhteisalueosuuden siirtoa koskevat säännökset. Kiinteistönmuodostamislain 153 §:n mukaan säännökset koskevat yhteismetsäosuutta

kuitenkin vain siinä tapauksessa, että asiasta erikseen niin säädetään. Pykälään ehdotetaan otettavaksi voimassa olevan yhteismetsälain 46 §:ää vastaavasti nimenomainen viittaussäännös kiinteistönmuodostamislain 13 lukuun.

42 §. *Muut panttioikeudet.* Pykälässä säädettäisiin maakaaren terminologian mukaisesti lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin merkittyjen panttioikeuksien rinnastamisesta kiinnitykseen. Pykälän säännös vastaa voimassa olevan yhteismetsälain 47 §:ää.

43 §. *Kiinteistörekisterin pitäjän ilmoitusvelvollisuus.* Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin ilmoituksista, joita maanmittausviranomaisten on tehtävä osakaskunnille. Osakaskunnille ilmoitukset lähetettäisiin osakasluettelon ajan tasalla pitämistä varten. Ehdotettu säännös sisältyy voimassaolevan yhteismetsälain 48 §:ään.

8 luku. Erinäiset säännökset

44 §. *Moiteoikeus.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevan yhteismetsälain 23 §:n mukaisesti yhteismetsän osakkaan moiteoikeudesta osakaskunnan kokouksen päätökseen. Osakas, joka katsoo, ettei osakaskunnan päätös ole syntynyt laillisessa järjestyksessä taikka että se on lain tai ohjesäännön vastainen, voisi moittia päätöstä nostamalla osakaskuntaa vastaan kanteen 30 päivän kuluessa päätöksen tekemisestä. Tuomioistuimien saisi ennen asian lopullista ratkaisemista kieltää osakaskunnan kokouksen päätöksen täytäntöönpanon. Selvytyksen vuoksi 1 momentissa säädettäisiin, että laillinen tuomioistuin olisi osakaskunnan kotipaikan käräjäoikeus.

Jos yhteismetsän ohjesääntöön on otettu määräykset osakaskunnan etuosto-oikeudesta yhteismetsäosuuden kaupassa, osuuden ostajan ja myyjän oikeusturva edellyttää, että hänellä olisi mahdollisuus hakea muutosta myös hoitokunnan päätökseen etuosto-oikeuden käyttämisestä. Muutosta voisi hakea 30 päivän kuluessa etuosto-oikeuden käyttämisestä tiedon saatuaan sillä perusteella, että hoitokunnan päätös ei ole syntynyt laillisessa järjestyksessä tai että päätös olisi lain tai ohjesäännön vastainen.

Yhteismetsän osakaskiinteistölle ei ole asetettu erityisiä vaatimuksia eikä yhteismetsän ja osakaskiinteistön tarvitse sijaita saman kunnan alueella.

Yhteismetsäosuus on osa osakaskiinteistöä. Oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 14 §:n mukaan kanne kiinteistön omistusoikeudesta käsitellään kiinteistön sijaintipaikan käräjäoikeudessa. Ilman nimenomaista säännöstä myös yhteismetsän osakaskunnan etuosto-oikeutta erikseen myytyyn yhteismetsäosuuteen koskeva riita käsiteltäisiin osakaskiinteistön sijaintipaikan tuomioistuimessa. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan sisällytettäväksi oikeudenkäyntipaikkaa koskeva erityissäännös. Sen mukaan yhteismetsäosuuden ostajan tai myyjän riitauttaessa osakaskunnan etuosto-oikeuden, tulisi kanne osakaskuntaa vastaan nostaa osakaskunnan kotipaikan käräjäoikeudessa.

45 §. *Lainhuudatusaika etuostotilanteessa.* Yhteismetsän osakaskunnan oikeudellinen asema etuostolla saamansa yhteismetsäosuuden omistajana määräytyy yleisten kiinteistöoikeudellisten periaatteiden mukaisesti, jollei niistä ole nimenomaisesti poikettu. Osakaskunta on siten velvollinen hakemaan saannolleen lainhuutoa. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös osakaskunnan etuostolla hankkiman yhteismetsäosuuden lainhuudatusajasta. Säännöksen mukaan yhteismetsän osakaskunnan lainhuudatusaika etuostotilanteessa alkaisi kulumaan silloin, kun etuosto olisi lainvoimaisesti loppuun suoritettu. Säännös vastaa asialliselta sisällöltään kunnan etuostomenettelyä koskevaa etuostolain (608/1977) 20 §:ää.

Pykälän 2 momentin mukaan osakaskunnan saantokirjaksi katsottaisiin etuostolakia vastaavasti ostajan kappale kauppakirjaa tai julkisen kaupanvahvistajan oikeaksi todistama jäljennös kauppakirjasta.

46 §. *Yhteismetsään kuulumattoman alueen hoito ja käyttö.* Yhteismetsä on tarkoitettu käytettäväksi kestävän metsätalouden harjoittamiseen sen osakkaiden hyväksi. Yhteismetsää olisi hoidettava ja käytettävä metsäsuunnitelman mukaan, jollei siitä poikkeamiseen ole erityistä syytä. Ehdotetusta 39 §:stä seuraisi, että yhteismetsän osakaskunta voisi omistaa erillisiä kiinteistöjä ja määräaloja. Yhteismetsän tarkoituksen toteuttamiseksi myös osakaskunnan omistaman kiinteistön ja määräalan hoidossa ja käytössä tulisi noudattaa yhteismetsää koskevia säännöksiä. Tätä koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi pykälään.

47 §. *Lain noudattamisen valvonta.* Pykälän mukaan yhteismetsälain noudattamisen valvonta kuuluisi entiseen tapaan metsäkeskuksille. Kunkin yhteismetsän toimintaa valvoisi se metsäkeskus, jonka toimialueella yhteismetsä tai suurin osa siitä sijaitsee. Jos metsäkeskus valvontaa suorittaessaan havaitsisi yhteismetsälakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai ohjesääntöä rikotaan, se voisi valvontavaltansa nojalla muun muassa kiinnittää yhteismetsän osakaskunnan huomiota asiaan ja ilmoittaa osakaskunnalle lainmukaisen käsityksensä asiasta.

48 §. *Yhteismetsiä koskeva rekisteri.* Pykälässä säädetään metsäkeskuksen yhteismetsistä pitämästä rekisteristä ja rekisteriin merkittävistä tiedoista. Ehdotetun 1 momentin mukaan metsäkeskuksen tulisi pitää toimialueellaan olevista yhteismetsistä rekisteriä. Pykälän 1 momentin mukaan rekisteriin olisi merkittävä yhteismetsän osakaskunnan ohjesääntö ja sen muutokset, yhteismetsän hoitokunnan jäsenet, varajäsenet, toimitsijat ja yhteismetsän toiminimen kirjoittamiseen oikeutetut henkilöt sekä heidän kotipaikkansa ja osoitteensa. Lisäksi rekisteriin olisi merkittävä tieto puiden ulosmittauksesta osakaskunnan velasta sekä ulosmittauksen raukeamisesta ja lakkaamisesta. Rekisteri olisi julkinen ja rekisterin merkinnöistä saisi pyynnöstä tiedon.

Henkilötietolain (523/1999) 3 §:n mukaan henkilötiedolla tarkoitetaan kaikenlaisia luonnollista henkilöä taikka hänen ominaisuuksiaan tai elinolosuhteitaan kuvaavia merkintöjä, jotka voidaan tunnistaa häntä koskeviksi. Rekisteriin merkittävät tiedot olisivat siten henkilötietoja. Henkilötietolain 3 §:n mukaan henkilötietojen käsittelyllä tarkoitetaan henkilötietojen keräämistä, tallettamista, järjestämistä, käyttöä, siirtämistä, luovuttamista, säilyttämistä, muuttamista, yhdistämistä, suojaamista, poistamista, tuhoamista sekä muita henkilötietoihin kohdistuvia toimenpiteitä. Henkilötietolain 8 §:n 1 momentin mukaan henkilötietoja saadaan käsitellä muun muassa silloin, kun käsittelystä säädetään laissa tai jos käsittely johtuu rekisterinpitäjälle laissa säädetyistä tai sen nojalla määrätystä tehtävästä tai velvoitteesta. Lisäksi lailla voidaan säätää henkilötietolaissa säädetyistä poikkeavasta menettelystä.

Metsäkeskuksen on vahvistettava yhteismetsän osakaskunnan ohjesääntö ja sen muutos. Ohjesäännössä voitaisiin määrätä muun muassa pienimmästä erikseen luovutettavissa olevasta yhteismetsämetsäosuudesta ja osakaskunnan mahdollisesta etuosto-oikeudesta yhteismetsäosuuden kaupassa. Yhteismetsäosuuden luovutuksensaajan oikeusturva edellyttää, että hän voi varmistua esimerkiksi suunnittelemansa kaupan ehtojen pätevyydestä. Tieto voimassa olevasta yhteismetsän osakaskunnan ohjesäännöstä tulisi pyynnöstä saada viranomaiselta. Tämän vuoksi pykälän 1 momentin 1 kohdassa ehdotetaan, että metsäkeskuksen tulisi merkitä rekisteriin vahvistamansa ohjesääntö ja ohjesäännön muutos.

Yhteismetsää ei merkitä kaupparekisteriin tai muuhun julkiseen rekisteriin, josta asianosainen saa tietoja esimerkiksi yhteismetsän toimielinten henkilöjäsenistä. Hoitokunnalla on yleistoiimivalta päättää osakaskuntaa koskevista asioista, jolle päätösvalta lain tai ohjesäännön mukaan kuuluu osakaskunnan kokoukselle. Esimerkiksi puunostajan tulee voida varmistua yhteismetsää edustavien henkilöiden toimivallasta. Haaste ja muu ilmoitus katsottaisiin osakaskunnalle toimitetuksi, kun se on annettu tiedoksi jollekin hoitokunnan jäsenelle tai osakaskunnan toimitsijalle taikka sellaiselle osakaskunnan toimihenkilölle, jolla on osakaskunnan nimenkirjoitusoikeus. Kolmannen tahon oikeuden turvaamiseksi hoitokunnan jäsenet, varajäsenet, toimitsijat ja toiminimen kirjoittamiseen oikeutetut henkilöt sekä heidän kotipaikkansa ja osoitteensa tulisi ehdotetun 1 momentin 2 ja 3 kohdan mukaan merkitä julkiseen rekisteriin.

Yhteismetsän osakaskunnan velkojen tulisi voida varmistua osakaskunnan taloudellisesta tilasta. Koska yhteismetsä ei ole kiinnityskelpoinen rekisteriyksikkö, pääosa osakaskunnan varallisuudesta muodostuu hakattavissa olevasta puustosta. Ehdotetun 50 §:n mukaan yhteismetsästä voitaisiin osakaskunnan velasta metsäkeskuksen osoituksen mukaan ulosmitata ja myydä puita noudattaen, mitä ulosottolaissa säädetään irtaimen omaisuuden ulosmittauksesta ja myymisestä. Yhteismetsän osakaskunnan velkojen aseman ja osakaskunnan

toimintamahdollisuuksien turvaamiseksi 1 momentin 4 kohtaan ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan julkiseen rekisteriin tulisi merkitä yhteismetsään kohdistuvaa ulosmittausta koskeva tieto. Metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämiskeskuksesta annetun lain (1474/1995) 8 §:n mukaan metsäkeskusten asiakirjojen ja toiminnan julkisuudesta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 23 kohdan mukaan ulosottomiehen päätös on julkinen ulosottoselvitystä koskevaa pöytäkirjaa lukuun ottamatta. Lailla voidaan myös säätää muutoin salassa pidettävä asiakirja julkiseksi.

Jotta metsäkeskukset saisivat haltuunsa 1 momentissa tarkoitettuun rekisteriin merkittävät tiedot, pykälän 2 momentissa ehdotetaan asetettavaksi osakaskunnille velvollisuus viivytyksettä ilmoittaa metsäkeskukselle mainitut tiedot.

Pykälän 3 momentin mukaan rekisteriin merkityt tiedot katsottaisiin tulleen sivullisen tietoon. Rekisterillä olisi positiivinen julkinen luotettavuus. Jos sivulliselle aiheutuisi vahinkoa sen johdosta, että rekisteriin merkityt tiedot ovat virheellisiä, vilpittömässä mielessä oleva vahingonkärsijä voisi hakea korvausta yhteismetsältä tai metsäkeskukselta. Osakaskunta voisi joutua korvaamaan vahingon, joka aiheutuu sen laiminlyönnistä ilmoittaa rekisteröitäväksi hoitokunnan jäsenet, varajäsenet, toimitsijat ja yhteismetsän toiminimen kirjoittamiseen oikeutetut henkilöt sekä heidän kotipaikkansa ja osoitteensa ja vahinko aiheutuu tästä laiminlyönnistä. Metsäkeskus voisi puolestaan joutua korvausvelvolliseksi, jos se on laiminlyönyt merkitä rekisteriin sille lähetetyt tiedot ja vahinko aiheutuu tästä laiminlyönnistä.

49 §. *Oikeus ylijäämään eräissä tapauksissa.* Yhteismetsän osakkaista pidetään osakasluetteloa, johon merkitään osakkaat, heidän omistamat kiinteistöt ja yhteismetsäosuudet. Osakkaille jaettavasta ylijäämästä kukin osakas saa omistamansa kiinteistön yhteismetsäosuutta vastaavan osan. Jotta ylijäämää jakaessaan hoitokunnan ei tarvitsisi tarkastaa osakaskiinteistöjen omistuksessa mahdollisesti tapahtuneita muutoksia, pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan

osakaskiinteistön yhteismetsäosuutta vastaava osa ylijäämästä jaettaisiin sille, joka jakopäätöstä tehtäessä omistaa kiinteistön, jolle saannon yhteydessä ole muuta sovittu tai määrätty. Säännös vastaa voimassa olevan yhteismetsäasetuksen 5 §:ää. Jos kuitenkin jakopäätöstä tehtäessä on tiedossa kiinteistön omistusoikeutta koskeva riita, ehdotetaan, että kiinteistön yhteismetsäosuutta vastaava osa ylijäämästä jaettaisiin sen jälkeen, kun kiinteistön omistusoikeus on lainvoimaisesti ratkaistu.

Yhteismetsän ohjesäännössä voidaan määrätä, että osakaskunnalla on etuosto-oikeus myytyyn yhteismetsäosuuteen kaupassa sovituin ehdoin. Osakaskunnan käyttäessä etuosto-oikeuttaan se tulee kaupan osapuoleksi kauppakirjassa sovituin ehdoin. Sen varalta, että yhteismetsäosuuden myyjä tai ostaja riitauttaa osakaskunnan etuosto-oikeuden, pykälän 2 momenttiin otettaisiin säännös, jonka mukaan etuoston kohteena olevaa yhteismetsäosuutta vastaava osa ylijäämästä jaettaisiin vasta sitten kun etuosto-oikeudesta on lainvoimaisesti päätetty. Säännöksen tarkoituksena on välttää tilanne, jossa jaettava ylijäämää jouduttaisiin palauttamaan.

50 §. *Osakaskunnan velvoitteen pakkotäytäntö.* Osakaskunta kantaa ja vastaa yhteismetsää koskevissa asioissa ja voi saada nimiinsä oikeuksia sekä tehdä sitoumuksia yhteismetsäläisissä tarkoitettujen tehtäviensä toteuttamiseksi. Yhteismetsän osakkaat eivät ole henkilökohtaisesti vastuussa osakaskunnan velvoitteista. Pykälän 1 momentin tarkoituksena on mahdollistaa menettely, jolla osakaskunnan velkojat viime kädessä tyydytettäisiin turvautumalla yhteismetsän puuvaroihin. Säännös vastaa voimassa olevan yhteismetsälain 52 §:ää.

Yhteismetsäasetuksen 6 §:n mukaan yhteismetsän puiden ulosmittauksesta ulosottomiehen on viivytyksettä ilmoitettava metsäkeskukselle merkinnän tekemistä varten yksityismetsäläisissä tarkoitettuun, rauhoitetuista metsistä pidettävään luetteloon. Samoin ilmoitus on tehtävä ulosmittauksen lakkaamisesta ja raukeamisesta. Yksityismetsälaki on kumottu metsälaillla ja asetuksen säännös on menettänyt merkityksensä. Tieto yhteismetsän puiden ulosmittauksesta tulisi edelleenkin saattaa yleiseen tietoon. Pykälän 2 momentin mukaan ulosottomiehen tulisi viipymättä ilmoittaa ulosmittaustapahtumasta

metsäkeskukselle merkinnän tekemiseksi 48 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin.

51 §. *Yhteismetsän purkautuminen.* Pykälässä säädettäisiin osakaskunnan purkautumisesta. Voimassa olevaan yhteismetsälakiin ei sisälly osakaskuntaa koskevia säännöksiä sen varalta, että koko yhteismetsä lakkaisi olemasta esimerkiksi koko yhteismetsän lunastamisen tai myymisen vuoksi. Osakaskunnan velkojen aseman turvaamiseksi ja muutoinkin osakaskuntaan kohdistuvien vaatimusten esittämisen kannalta olisi tarpeellista, että edellä mainitunlaisissa tapauksissa selvästi olisi todettavissa se ajankohta, josta lukien osakaskunta katsotaan purkautuneeksi.

Voimassa olevan yhteismetsälain mukainen osakaskunta on oikeushenkilö, jonka velasta lain 52 §:n mukaan voidaan yhteismetsästä metsäkeskuksen osoituksen mukaan ulosmitata ja myydä puita. Yhteismetsä ei ole kuitenkaan kiinnityskelpoinen eli yhteismetsän alueeseen ei voi kohdistua kiinnityksiä. Kun osakaskunta purkautuu, tulisi myös osakaskunnan velkojen aina erääntyä osakaskunnan purkautuessa, koska sen jälkeen ei ole enää osakaskuntaa. Jos yhteismetsän alue häviää, ei enää ole olemassa yhteismetsälain mukaista osakaskuntaakaan, joka toimisi ehdotetussa 5 §:ssä tarkoitettuna oikeushenkilönä. Osakaskunnan olisi varmistauduttava siitä, ettei sillä ole maksamattomia velkoja. Sen vuoksi ehdotetaan, että jos kaikki osakaskunnan velkojat eivät ole osakaskunnan tiedossa, olisi osakaskunnan otettava julkinen haaste tuntemattomille velkojille. Edellä sanotut näkökohdat huomioon ottaen ehdotetaan yhteismetsälakiin lisättäväksi osakaskunnan purkautumista koskeva säännös uutena 51 §:nä.

52 §. *Tarkemmat säännökset.* Pykälä sisältää tavanomaisen valtuuden antaa asetuksella tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta. Valtuuden nojalla asetuksella voitaisiin antaa muun muassa maanmittauslaitoksen maanmittaustoimistoja velvoittavia kiinteistönmuodostamiseen liittyviä luonteeltaan hallinnollisia säännöksiä sekä teknisuonteisia säännöksiä osakaskunnan ja hoitokunnan kokouksen pöytäkirjasta.

9 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

53 §. *Voimaantulo.* Pykälä sisältää tavanmukaisen voimaantulosäännöksen. Lailla kumottaisiin vuoden 1991 yhteismetsälaki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

54 §. *Suhde aikaisempaan lakiin.* Pykälän 1 momentin mukaan ennen tämän lain voimaantuloa vireille tullut kiinteistöoimitus käsiteltäisiin aikaisemman lain säännösten mukaisesti.

Voimassa olevan yhteismetsälain mukaan yhteismetsäosuutta ei saa pääsääntöisesti luovuttaa, siirtää tai pidättää kiinteistöstä erikseen. Yhteismetsäosuus saadaan kuitenkin erikseen luovuttaa kiinteistölle, joka täyttää maaseutuelinkeinojen rahoituslain mukaisen tuensaannin yleiset edellytykset taikka tilalle, jonka omistaja voi päästä osalliseksi porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain tai kolttalain mukaisista tukitoimenpiteistä. Mainituissa tapauksissa yhteismetsäosuuden hankkimiseen on saatava työvoima- ja elinkeinokeskuksen lupa. Lakiehdotuksessa on tarkoitus luopua yhteismetsäosuuden luovutusrajoituksista. Tämän vuoksi pykälän 2 momenttiin sisällytettäisiin säännös, jonka mukaan ennen lain voimaantuloa tehty yhteismetsäosuuden hankkimista koskeva lupahakemus raukaiksi, jos asiaa ei olisi lainvoimaisesti ratkaistu.

Aikaisemman lain mukaisten yhteismetsäosuuden luovuttamista, siirtämistä ja pidättämistä koskevien rajoitussäännösten soveltaminen ennen lain voimaantuloa tapahtuneeseen osuuden saantoon ja pidätykseen jäisi ilman nimenomaista säännöstä epäselväksi. Pykälän 3 momentiksi ehdotetaan tämän vuoksi säännöstä, jonka mukaan kiinteistönmuodostamislain 131 §:n yhteisalueosuuden siirtämistä ja tilaksi muodostamista koskevia säännöksiä sovellettaisiin ennen tämän lain voimaantuloa luovutettuun, siirrettyyn tai pidätettyyn yhteismetsäosuuteen aikaisemman lain 9 §:n ja 10 §:n estämättä. Ehdotetusta 2 ja 3 momentista seuraisi, että myöskään ennen lain voimaantuloa tapahtuneeseen yhteismetsäosuuden hankkimiseen ei tarvittaisi viranomaislupaa. Tällaiselle saannelle voitaisiin myöntää lainhuuto ja osuutta koskevat kiinteistöoimitukset voitaisiin suorittaa.

55 §. *Ohjesääntöä koskeva siirtymäsäännös.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että myös ennen lain voimaantuloa muodostettujen yhteismetsien olisi saatettava ohjesääntönsä vastaamaan uuden lain säännöksiä. Ohjesääntö olisi toimitettava vuoden pituisen siirtymäajan kuluessa metsäkeskuksen vahvistettavaksi. Sen varalta, että ohjesääntö olisi ristiriidassa yhteismetsälain kanssa, pykälään otettaisiin säännös yhteismetsälain ensisijaisuudesta.

56 §. *Osuuden luovuttaminen eräissä tapauksissa.* Lakiehdotuksen 17 §:ssä säädettäisiin ohjesääntövaraisesta yhteismetsäosuuden luovutusrajoituksesta. Perustuslain 15 §:n mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Yhteismetsän osakkaan omaisuuden suoja edellyttää, että osakas voi luovuttaa omistamansa yhteismetsäosuuden. Sen varalta, että yhteismetsä päättäisi ohjesääntöön otettavalla määräyksellä kieltää tiettyä osuuslukua pienemmän yhteismetsäosuuden erillisen luovuttamisen muulle kuin osakaskunnalle tai toiselle yhteismetsän osakkaalle, pykälään ehdotetaan sisällytettäväksi säännös ennen luovutusrajoituksen tekemistä muodostetun yhteismetsäosuuden luovuttamisesta. Pykälän mukaan lain 17 §:ssä tarkoitettun luovutusrajoituksen estämättä yhteismetsän osakas voisi luovuttaa kaikki kiinteistöön kuuluvat yhteismetsäosuudet yhdellä kertaa. Muu menettely merkitsisi, että ohjesäännön mukaan luovutettavissa olevaa yhteismetsäosuutta pienempi, ennestään omistettu yhteismetsäosuus olisi vain rajoitetusti vaihdantakelpoinen. Muusta menettelystä seuraisi myös ohjesäännön mukaan luovutettavissa olevaa yhteismetsäosuutta pienemmän osuuden arvon selkeää alentumista.

1.2. Yhteisaluelaki

16 §. Yhteisalueain (758/1989) 15 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan yhteisen alueen osakaskunta voi tehdä päätöksen yhteisen alueen käyttötarkoituksen pysyvästä muuttamisesta. Päätöksen tekemiseen vaaditaan, että päätöstä kannattaa vähintään kaksi kolmannesta äänestykseen osaa ottaneiden yhteisestä äänimäärästä ja vähintään yksi kolmannes äänestäneistä osakkaista.

Pykälän 3 momentissa mahdollistettaisiin yhteisen alueen muuttaminen yhteismetsäksi.

Yhteismetsäksi muuttamisen edellytyksenä olisi, että metsäkeskus vahvistaisi päätöksen. Metsäkeskuksen olisi vahvistettava päätös, jos yhteismetsäksi tarkoitettu alue soveltuu metsätalouden harjoittamiseen yhteismetsänä. Alueen ei voida katsoa soveltuvan yhteismetsäksi, jos sen metsätalouden harjoittamiseen käytettävissä oleva pinta-ala on pienempi kuin metsäkeskuksen toimialueen keskimääräinen yksityisomistuksessa oleva metsätila. Metsäkeskus voisi ratkaista yhteismetsäksi muuttamista koskevan asian sen jälkeen, kun yhteisalueen osakaskunnan käyttötarkoituksen pysyvää muuttamista koskeva päätös olisi lainvoimainen.

1.3. Kiinteistönmuodostamislaki

97 a §. Yhteismetsälain 34 §:ssä mahdollistettaisiin yhteismetsien yhdistäminen. Sellaiset yhteismetsät, joiden osakaskunnat sopisivat yhteismetsien yhdistämisestä, liitettäisiin yhteen muodostamalla niistä uusi yhteismetsä. Yhteismetsien yhdistämistä saattaa vaikeuttaa yhdistämismenettelyn monimutkaisuus.

Kiinteistönmuodostamislain 97 §:n mukaan yhteismetsään otettavat tilukset jyvitetään pääsääntöisesti siten, että jyvälukuun sisältyy tiluksen metsätyyppiä vastaava keskimääräinen puuston paikkakunnalla. Jos tiluksilla olevan puuston arvo poikkeaa hänen saamaansa yhteismetsäosuutta vastaavan puuston arvosta, erotuksesta suoritetaan rahakorvaus. Kiinteistönmuodostamislain 97 a §:n 1 momentin mukaan yhteismetsä voidaan muodostaa myös asianomaisten kiinteistöjen omistajien sopimuksesta siten, että kullekin osakaskiinteistölle tuleva yhteismetsäosuus vastaa kiinteistön luovuttaman alueen arvoa verrattuna koko yhteismetsään. Kiinteistönmuodostamislain 97 a §:n 1 momentin mukaan ei nimenomaisesti säädetä siitä mahdollisuudesta, että yhdistettävät yhteismetsät voisivat sopia yhdistettävien kiinteistöjen osuuksien suuruuksista tai niiden laskemisperusteita. Menettelyn mahdollistava säännös ehdotetaan otettavaksi pykälän 2 momenttiin. Yhteismetsäosuuksien suuruuksista tai niiden laskemisperusteista sopiminen edellyttäisi, että sopimus ei loukkaa kenenkään oikeutta.

98 §. Yhteismetsän muodostaminen tulisi

olla mahdollista myös sellaisissa tapauksissa, että yhteisomistajat haluavat purkaa tilan yhteisomistuksen lohkomalla tai halkomalla, mutta sopivat siitä, että lohkottavan tai halottavan tilan tilukset kokonaan tai osaksi muodostetaan lohkomisessa tai halkomisessa muodostettavien tilojen yhteismetsäksi. Myös kiinteistön yhteisomistuksen purkamista koskevaan jakosopimuskirjaan tulisi voida sisällyttää sopimus yhteismetsän muodostamisesta, jolloin muodostaminen tapahtuisi jakosopimuksen perusteella suoritettavan lohkomisen yhteydessä. Sama koskee tilannetta, jossa kiinteistön omistaja muusta syystä haluaa tilansa lohkottavaksi tai halottavaksi. Pykälän 2 ja 3 momenttiin ehdotetaan sisällytettäväksi asiaa koskevat säännökset.

99 §. Yhteismetsän perustamista tai osakkaaksi liittymistä yhteismetsään siten, että maa liitetään osaksi yhteismetsää yhteismetsäosuutta vastaan, saattaa vaikeuttaa perustamis- ja liittymismenettelyn monimutkaisuus. Kuten 97 a §:n perusteluissakin on todettu, kiinteistönmuodostamislain ei nimenomaisesti säädetä siitä mahdollisuudesta, että yhteismetsän perustajat tai yhteismetsä ja liittyvän alueen omistaja voisivat sopia yhteismetsäksi muodostettavaa tai yhteismetsään liitettävää aluetta vastaavan yhteismetsäosuuden suuruudesta. Menettelyn mahdollistava säännös ehdotetaan otettavaksi pykälän 2 momenttiin. Yhteismetsäosuuden suuruudesta sopiminen edellyttäisi, että sopimus ei loukkaa kenenkään oikeutta.

100 §. Kiinteistönmuodostamislain 100 §:n mukaan yhteismetsän muodostamista koskevan lain 10 luvun mukaisesta toimituksesta aiheutuvat toimituskulut maksetaan valtion varoista. Ehdotetun 98 §:n 2 momentin mukaan yhteismetsä voitaisiin muodostaa myös halkomisessa halottavan kiinteistön alueesta tai osasta niitä. Ehdotetun 98 §:n 3 momentin mukaan jaettaessa määräosin omistettu kiinteistö jakosopimuksella, kiinteistön alueesta tai osasta siitä voitaisiin muodostaa yhteismetsä. Lain 98 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen kiinteistötoimitukset saattavat olla toimituksina laajoja ja niiden pääasiallinen tavoite voi olla muu kuin yhteismetsän muodostaminen. Tämän vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, että toimituskustannukset maksettaisiin valtion

varoista vain siltä osin kuin ne koskevat yhteismetsän muodostamista. Tätä koskeva säännös ehdotetaan otettavaksi pykälän 2 momenttiin.

1.4. Laki kestävän metsätalouden rahoituksesta

2 §. *Rahoituksen saajat.* Kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain (1094/1996) mukaista rahoitusta myönnetään pääsääntöisesti vain yksityiselle maanomistajalle. Varsinaista toimintaa tukevaan muuhun edistämishankkeeseen rahoitusta voidaan myöntää myös muille kuin yksityisille maanomistajille, silloin kun nämä toimenpiteet hyödyttävät yksityismetsiä. Yksityisellä maanomistajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä sekä sellaista luonnollisten henkilöiden muodostamaa yhtiötä, osuuskuntaa tai muuta yhteisöä taikka säätiötä, jonka pääasiallisena tarkoituksena on maatila- tai metsätalouden harjoittaminen. Lisäksi yksityisellä maanomistajalla tarkoitetaan yhteismetsän ja yhteisalueen osakaskuntaa. Esitetty yhteismetsälaki ja kiinteistönmuodostamislain muutos merkitsisivät yhteismetsän perustamisen yksinkertaistamista. Yhteismetsän perustajina voisivat olla muutkin kuin luonnolliset henkilöt. Koska rahoituksen saajien piiriä ei ole tarkoituksenmukaista asiallisesti laajentaa, pykälän 2 momentin säännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että yhteismetsän ja yhteisalueissa tarkoitettujen yhteisen alueen osuuksista vähintään puolet tulisi olla luonnollisten henkilöiden omistuksessa. Omistusoikeusrajoitusta ei sovellettaisi sellaisen yhteismetsän tai yhteisen alueen osakaskuntaan, joka on muodostettu ennen tämän lain voimaantuloa.

2. Tarkemmat säännökset

Ehdotetun yhteismetsälain 20 ja 52 §:n nojalla annettavaan asetukseen otettaisiin tarkemmat säännökset ensimmäisen ohjesäännön laatimisesta sekä yhteismetsän hallinnon hoidosta ennen kuin hoitokunta olisi valittu. Lisäksi asetuksella on suunniteltu annettavaksi maanmittauslaitoksen maanmittaustoimistoja velvoittavia kiinteistönmuodostamiseen liittyviä luonteeltaan hallinnollisia

säännöksiä sekä teknisluonteisia säännöksiä osakaskunnan ja hoitokunnan kokouksen pöytäkirjasta.

3. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003.

4. Säättämisyjärjestys

Ehdotetun yhteismetsälain 18 §:n mukaan yhteismetsän osakaskunta voisi määränemmistöllä ottaa ohjesääntöön määräyksen, jonka mukaan osakaskunnalla olisi etuosto-oikeus kiinteistöstä erillään myytyyn yhteismetsäosuuteen kaupassa sovituin ehdoin. Tällaisessa tilanteessa ei yhteismetsäosuuden myyjä eikä ostaja voi keskinäisen kaupan päätettyään millään tavoin keskinäisin välipuhein taikka ostaja muutenkaan määräämällä yhteismetsäosuudesta välttää osakaskunnan etuosto-oikeutta. Kaupan tapahduttua myyjä on menettänyt omistusoikeutensa kaupan kohteena olevaan yhteismetsäosuuteen. Tästä ei kuitenkaan välttämättömästi seuraa, että ostaja olisi kaupalla saanut yhteismetsäosuuteen perustuslain 15 §:n 1 momentin mukaista suojaa nauttivan oikeuden. Ostajan oikeusasema päinvastoin ei ole ennen etuosto-oikeuden käyttämiseen varatun ajan umpeen kulumista kehittynyt sellaiseksi, että hän olisi päässyt perustuslain 15 §:n 1 momentin tarkoittaman suojajärjestelmän piiriin. Ostajan näkökulmasta kysymys ei näin ollen ole omistusoikeuden menettämisestä vaan sen saamatta jäämisestä. Vastaavasti yhteismetsän osakaskunnan etuosto-oikeutta ei voida rinnastaa pakkolunastukseen perustuslain 15 §:n 2 momentissa tarkoitettussa merkityksessä.

Voimassa olevien yhteismetsäosuuden luovuttamista koskevien säännösten mukaan yhteismetsäosuutta ei muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta saa erikseen luovuttaa tai siirtää. Yhteismetsäosuus saadaan luovuttaa yhteismetsän osakaskunnalle sekä asianomaisen työvoima- ja elinkeinokeskuksen luvalla kiinteistölle, joka täyttää maaseutuelinkeinojen rahoituslain, porotalouden- ja luontaiselinkeinojen rahoituslain tai kolttalain mukaiset tuensaannin yleiset edellytykset. Lakiesityksessä luovuttaisiin yleisistä

yhteismetsäosuuden luovutusrajoituksista. Ehdotetun yhteismetsälain 17 §:n 1 momentin mukaan yhteismetsän osakaskunta voisi kuitenkin päättää, että tiettyä osuuslukua pienempää yhteismetsäosuutta ei saisi erikseen luovuttaa, jollei saajana ole osakaskunta tai toinen osakas. Pykälän 2 momenttiin otettavalla säännöksellä yhteismetsäosuuden pienentämistä koskeva rajoitus ulotettaisiin myös osakaskiinteistön halkomiseen ja lohkomiseen.

Omistajan määräämisvaltaan kuuluu lähtökohtaisesti oikeus luovuttaa omaisuuttaan. Ehdotettu luovutusrajoitusta koskeva säännös rajoittaa omistajan määräämisvaltaa tältä osin. Rajoitus ei hallituksen käsityksen mukaan kuitenkaan loukkaa omistajan oikeutta omaisuutensa normaaliin, kohtuulliseen ja järkevään käyttöön. Luovutusrajoitus perustuisi lakiin, olisi tarkkarajainen ja sen olennainen sisältö ilmenisi laista. Ehdotettujen luovutusrajoitusta koskevien säännösten tavoitteena on kiinteistörekisterijärjestelmän pitäminen selkeänä. Lisäksi säännöksillä pyritään parantamaan tarkoituksenmukaisena metsätalouden harjoittamismuotona pidettävän yhteismetsän päätöksenteon ja hallinnon hoidon edellytyksiä.

Luovutusrajoituksella puututtaisiin yhteismetsäosuuden vapaaseen

luovuttamiseen rajoituksen tavoitteet huomioon ottaen mahdollisimman vähäisessä määrin. Luovutusrajoitus koskisi vain sellaisia luovutuksia, joissa pieni yhteismetsäosuus luovutettaisiin ilman maatai vesialuetta. Luovutusrajoituksessa tarkoitettua pienemmän yhteismetsäosuuden saisi edelleen luovuttaa osakaskunnalle tai toiselle osakkaalle.

Ennen luovutusrajoituksesta päättämistä muodostettu yhteismetsäosuus voitaisiin luovuttaa yhdellä kertaa riippumatta yhteismetsäosuuden suuruudesta. Luovutusrajoituksesta päättäminen edellyttäisi osakaskunnan kokouksen päätöstä, jota kokouksessa kannattaisi vähintään kolme neljäsosaa äänestykseen osaa ottaneiden äänistä. Yhteismetsän osakkaalla olisi myös moiteoikeus osakaskunnan päätöksestä, jolla ohjesääntöön otettaisiin luovutusrajoitusta koskeva määräys.

Edellä olevan perusteella hallitus katsoo, että ehdotetut lait voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Yhteismetsälaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

1 §

Lain soveltamisala

Yhteismetsällä tarkoitetaan tässä laissa kiinteistöille yhteisesti kuuluvaa aluetta, joka on tarkoitettu käytettäväksi kestävän metsätalouden harjoittamiseen sen osakkaiden hyväksi.

Yhteismetsän käytöstä ja hallinnosta säädetään tässä laissa. Metsätalousmaaksi luettavan alueen hoitamiseen ja käyttämiseen sovelletaan tämän lain lisäksi metsälakia (1093/1996). Muuta lakia sovelletaan siltä osin kuin siitä erikseen säädetään.

2 §

Yhteismetsän alueen käyttö

Yhteismetsää tulee käyttää ensi sijassa kestävän metsätalouden harjoittamiseen.

Yhteismetsään kuuluvaa aluetta voidaan käyttää myös muuhun tarkoitukseen kuin metsätalouden harjoittamiseen, jos se on taloudellisesti tai muuten tarkoituksenmukaista.

3 §

Yhteismetsän osakas ja osakaskunta

Yhteismetsän osakkaita ovat osakaskiinteistöjen omistajat. Osakkaat muodostavat yhteismetsän osakaskunnan.

Osakkaista pidetään osakasluetteloa, johon merkitään osakkaat, heidän omistamansa osakaskiinteistöt ja yhteismetsäosuudet.

4 §

Oikeustoimikelpoisuus

Osakaskunta kantaa ja vastaa yhteismetsää koskevissa asioissa ja voi saada nimiinsä oikeuksia sekä tehdä sitoumuksia tässä laissa tarkoitettujen tehtäviensä toteuttamiseksi.

Yhteismetsän osakkaat eivät ole henkilökohtaisesti vastuussa osakaskunnan velvoitteista.

5 §

Yhteismetsän perustaminen

Kiinteistöjen omistajat voivat perustaa yhteismetsän tekemällä sitä koskevan sopimuksen. Sopimus on päivättävä ja perustajien allekirjoitettava. Perustamissopimus voidaan tehdä ennen yhteismetsän muodostamistoimitusta tai tällaisen toimituksen yhteydessä.

Perustamissopimuksen tulee sisältää ehdotus ohjesäännöksi, minkä lisäksi siinä on mainittava:

1) perustajien täydelliset nimet, osoitteet ja asuinpaikat sekä syntymäajat;

2) yhteismetsäksi muodostettavat alueet; sekä

3) muodostettavan yhteismetsän osakaskiinteistöt ja niiden omistajat, osakaskiinteistöille tuleva yhteismetsäosuus tai peruste sen määrittämiseksi sekä yhteismetsän muodostamiseen liittyvät korvaukset tai korvausten laskemisperusteet, jollei niitä kokonaan tai osaksi jätetä yhteismetsän muodostamista koskevassa kiinteistötoimituksessa määrättäviksi.

Jos kiinteistö lohkotaan tai halotaan omistajan hakemuksesta, hän voi pyytää kiinteistön alueen tai sen osan muodostamista yhteismetsäksi toimituksessa muodostettaville kiinteistöille. Pyynnöstä on

soveltuvien osin voimassa, mitä 2 momentissa säädetään yhteismetsän perustamista koskevasta sopimuksesta.

Yhteismetsän muodostamisesta säädetään kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 10 luvussa.

2 luku

Yhteismetsän hallinto

6 §

Osakaskunnan tehtävä

Osakaskunnan tehtävänä on huolehtia yhteismetsää koskevien asioiden hoidon järjestämisestä.

Osakaskunnan toimintaa varten on osakaskunnalle hyväksyttävä ohjesääntö.

7 §

Päätösvallan käyttäminen

Osakaskunnan päätösvaltaa käyttävät osakaskunnan kokous, hoitokunta ja toimitsija sen mukaan kuin tässä laissa säädetään ja sen nojalla ohjesäännössä määrätään.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, osakkaat voivat muutoinkin päättää osakaskuntaa koskevasta asiasta, jos kaikki osakkaat ovat päätöksestä yksimielisiä.

8 §

Osakaskunnan kokouksessa päätettävät asiat

Osakaskunta päättää kokouksessaan asioista, jotka koskevat:

- 1) ohjesäännön hyväksymistä;
- 2) hoitokunnan puheenjohtajan ja muiden jäsenten sekä tilintarkastajien palkkioita;
- 3) hoitokunnan jäsenten ja heidän varajäsentensä valitsemista ja vapauttamista tehtävästään sekä jonkun jäsenistä valitsemista hoitokunnan puheenjohtajaksi ja jonkun varapuheenjohtajaksi, jollei puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan valinta ohjesäännön mukaan kuulu hoitokunnalle;

4) osakaskunnan toimintasuunnitelmaa ja talousarviota;

5) tilinpäätöstä, tilintarkastajan valitsemista sekä vastuuvapauden myöntämistä;

6) ylijäämän käyttämistä;

7) velan ottamista, jollei ohjesäännössä toisin määrätä;

8) metsäsuunnitelmaa;

9) yhteismetsään kuuluvan alueen käyttämistä yhteismetsän yhteydessä muuhun tarkoitukseen kuin metsätalouden harjoittamiseen, jollei asia ohjesäännön mukaan kuulu hoitokunnalle;

10) 35 §:ssä tarkoitettua alueen liittämistä yhteismetsään, jollei asia ohjesäännön mukaan kuulu hoitokunnalle;

11) 18 §:ssä tarkoitettua osakaskunnan etuosto-oikeutta koskevan säännöksen ottamista ohjesääntöön;

12) ohjesäännön muuttamista;

13) osakaskunnan omistaman kiinteistön tai määräalan luovuttamista, alueen luovuttamista yhteismetsästä erotettavaksi taikka alueen vuokraamista metsänhakkuuoikeuksin;

14) kahden tai useamman yhteismetsän alueen yhdistämistä koskevan sopimuksen hyväksymistä;

15) yhteismetsän jakamista tai myymistä; sekä

16) 17 §:ssä tarkoitettua yhteismetsäosuuden luovutusrajoitusta koskevan säännöksen ottamista ohjesääntöön.

Edellä 1 momentin 11—15 kohdassa tarkoitettua asiaa koskeva päätös ei ole pätevä, ellei sen puolesta ole annettu vähintään kaksi kolmasosaa äänestykseen osaa ottaneiden äänistä ja 1 momentin 16 kohdassa tarkoitettua asiaa koskeva päätös ei ole pätevä, ellei sen puolesta ole annettu vähintään kolme neljäsosaa äänestykseen osaa ottaneiden äänistä.

9 §

Osakaskunnan kokous

Osakaskunnan on pidettävä vähintään yksi varsinainen kokous vuodessa. Osakaskunnan varsinaisesta kokouksesta ja siinä käsiteltävistä asioista määrätään tarkemmin ohjesäännössä.

Osakkaalla on oikeus saada osakaskunnan kokouksen toimivaltaan kuuluva asia osakaskunnan kokouksen käsiteltäväksi, jos hän vaatii sitä kirjallisesti hoitokunnalta 30

päivää ennen osakaskunnan kokousta, jolle ohjesäännössä määrätä lyhyemmästä määräajasta.

10 §

Osakaskunnan ylimääräinen kokous

Osakaskunnan ylimääräinen kokous on pidettävä, jos hoitokunta katsoo sen tarpeelliseksi tai osakkaat, jotka edustavat vähintään kymmenesosaa osakkaiden koko äänimäärästä, osakaskunnan kokouksen toimivaltaan kuuluvan asian käsittelyä varten sitä kirjallisesti vaativat. Kutsu osakkaiden vaatimaan kokoukseen on annettava 30 päivän kuluessa vaatimuksen tekemisestä.

11 §

Äänioikeus

Osakaskunnan kokouksessa osakkaalla on äänioikeus osakasluetteloon merkityn yhteismetsäosuuden mukaan. Kukaan ei saa kuitenkaan äänestää suuremmalla äänimäärällä kuin kymmenesosalla kokouksessa edustettuina olevien yhteisestä äänimäärästä.

Osakaskunnan kokouksen puheenjohtajan tultua valituksi on kokouksessa laadittava luettelo, johon merkitään osakasluetteloon perustuen läsnä olevat osakkaat sekä heidän omistamansa kiinteistöt ja niiden osuuksien suuruudet ja osuuksien mukaiset äänimäärät (*äänestysluettelo*). Osakkaan, jota ei ole merkitty osakasluetteloon tai jonka osuuden suuruus on muuttunut, on voidakseen käyttää äänivaltaa osakaskunnan kokouksessa esitettävä selvitys osakkuudestaan ja osuutensa suuruudesta äänestysluetteloon merkitsemistä varten. Äänestysluettelo tulee hyväksytyksi, jos enemmistö läsnä olevista osakkaista sitä kannattaa.

Jos useat omistavat kiinteistön, johon kuuluu osuus yhteismetsään, saa saapuville tullut yhteisomistaja käyttää yhteismetsäosuuden mukaista äänioikeutta. Jos saapuvilla on usea yhteisomistaja ja he eivät ole käsiteltävästä asiasta yksimielisiä, kullakin yhteisomistajalla on vain omistamaansa osuutta vastaava äänioikeus.

12 §

Osakkaan esteellisyys

Kokouksessa osakas ei saa osallistua sellaisen asian ratkaisemiseen, jossa hänen yksityinen etunsa ilmeisesti on ristiriidassa osakaskunnan edun kanssa.

13 §

Kokouksen päätös

Kokouksen päätökseksi katsotaan 8 §:n 2 momentissa säädetyin poikkeuksin se mielipide, jonka puolesta useimmat äänet on annettu. Äänten mennessä tasan tulee päätökseksi se mielipide, jota pääluvun mukaan useimmat ovat kannattaneet. Jos äänet myös siten laskettuina menevät tasan, tulee äänestyksen tulokseksi muussa kuin vaaliasiassa se mielipide, johon puheenjohtaja on yhtynyt. Jollei puheenjohtaja ole osakas tai jos kysymyksessä on vaali, asian ratkaisee arpa. Ohjesäännössä voidaan antaa tarkempia määräyksiä päätöksentekomenettelystä.

14 §

Päätöksenteon rajoitukset

Kokouksessa ei saa päättää muista asioista kuin niistä, jotka lain tai ohjesäännön mukaan on käsiteltävä kokouksessa ja jotka mainitaan erikseen kokouskutsussa.

Kokouksessa ei saa tehdä päätöstä, jolla osakkaiden tai osakaskunnan kustannuksella annetaan osakkaalle tai jollekulle muulle ilmeisesti epäoikeutettua etua.

15 §

Osakaskunnan kokouksen koollekutsuminen

Jollei se, jonka tehtävänä lain tai ohjesäännön mukaan on kutsun antaminen, kutsu koolle osakaskunnan kokousta, joka lain, ohjesäännön tai kokouksessa tehdyn päätöksen mukaan on pidettävä, osakkaalla tai hoitokunnan jäsenellä on oikeus toimittaa kutsu osakaskunnan kustannuksella.

Jos kokouksessa on tarkoitus käsitellä edellä 8 §:n 1 momentin 11–16 kohdassa tarkoitettua asiaa, on kokouskutsussa selostettava päätösehdotuksen pääasiallinen sisältö.

Ohjesääntö

16 §

Ohjesääntöön sisällytettävät asiat

Ohjesäännössä on mainittava:

- 1) yhteismetsän osakaskunnan nimi ja se kunta, joka on osakaskunnan kotipaikka;
 - 2) milloin osakaskunnan varsinainen kokous pidetään ja, jos sellaisia kokouksia on useita, mitkä asiat kussakin kokouksessa käsitellään;
 - 3) hoitokunnan kokoonpano ja toimikausi;
 - 4) miten metsäntuotteiden myynti yhteismetsästä on järjestettävä;
 - 5) miten yhteismetsän ja osakaskunnan omistaman alueen muu kuin metsätalouskäyttö on järjestettävä;
 - 6) tilikausi ja milloin tilinpäätös on tehtävä;
 - 7) mitä hoitokunnan vuosikertomuksen tulee sisältää;
 - 8) millä tavoin osakaskunnan hallinnon ja varainhoidon tarkastus on järjestettävä;
 - 9) miten osakaskunnan kokous on kutsuttava koolle ja muut tiedonannot osakkaille toimitettava; sekä
 - 10) muut osakaskunnan asioiden hoitoa varten tarpeelliset seikat.
- Ohjesääntö ei saa loukata osakkaiden yhdenvertaisuutta.

17 §

Luovutusrajoitus

Ohjesäännössä voidaan määrätä, että tiettyä osuuslukua pienempää yhteismetsäosuutta ei saa erikseen luovuttaa, jollei saajana ole osakaskunta tai toinen yhteismetsän osakas. Ohjesäännön vastainen luovutus on mitätön. Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös yhteismetsäosuuden määrittämiseen kiinteistönmuodostamislain 150 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa.

18 §

Etuosto-oikeus

Ohjesäännössä voidaan määrätä, että osakaskunnalla on etuosto-oikeus erikseen myytyyn yhteismetsäosuuteen kaupassa sovituin ehdoin. Kun ohjesääntöön otetaan etuostolauseke, on ohjesäännössä määrättävä:

- 1) kaupat, joita etuosto-oikeus ei koske;
- 2) se enintään kolmen kuukauden aika, jonka kuluessa hoitokunnan tulee antaa myyjälle ja ostajalle tieto etuosto-oikeuden käyttämisestä; sekä
- 3) miten hoitokunnan tulee antaa myyjälle ja ostajalle tieto etuosto-oikeuden käyttämisestä.

Jos ohjesäännössä määrätään osakaskunnan etuosto-oikeudesta, on ostajan ilmoitettava yhteismetsäosuuden luovutuksesta hoitokunnalle. Ostaja saa kauppakirjan mukaisen oikeuden vasta sen jälkeen, kun aika etuosto-oikeuden käyttämisestä koskevan ilmoituksen tekemiseen on umpeutunut tai ostajalle on sitä ennen ilmoitettu, ettei etuosto-oikeutta käytetä. Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu määräaika alkaa kulua siitä, kun osakaskunta on saanut tiedon kaupasta.

Osakaskunnalla ei ole 1 momentissa tarkoitettua etuosto-oikeutta, kun ostajana on yhteismetsän osakas, myyjän puoliso tai henkilö, joka perintökaaren (40/1965) 2 luvun säännösten mukaan voi periä myyjän, taikka tällaisen henkilön puoliso. Osakaskunnalla ei ole etuosto-oikeutta myöskään silloin, kun sen käyttämisestä, huomioon ottaen ostajan ja myyjän välinen suhde, luovutuksen ehdot tai muut olosuhteet, on pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

19 §

Ohjesäännön vahvistaminen

Osakaskunnan ohjesääntö ja ohjesäännön muutos on viivytyksettä saatettava 47 §:ssä tarkoitettuna metsäkeskuksen vahvistettavaksi. Metsäkeskuksen on vahvistettava ohjesääntö, jollei se ole lain vastainen tai loukkaa osakkaiden yhdenvertaisuutta.

20 §

Ohjesääntöä koskeva asetuksenantovaltuus

Tarkemmat säännökset ensimmäisen ohjesäännön laatimisesta sekä siitä, miten yhteismetsän hallintoa on hoidettava ennen kuin ohjesäännön mukainen hoitokunta on valittu, annetaan valtioneuvoston asetuksella.

4 luku

Hoitokunta ja toimitsija

21 §

Hoitokunnan tehtävät

Hoitokunnan tehtävänä on huolehtia osakaskunnan käytännön toiminnasta.

Hoitokunnan tulee:

- 1) huolehtia yhteismetsän hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä;
- 2) valmistella osakaskunnan kokouksessa käsiteltävät asiat, kutsua koolle osakaskunnan kokous ja huolehtia osakaskunnan päätösten täytäntöönpanosta;
- 3) edustaa osakaskuntaa;
- 4) päättää niistä asioista, jotka eivät 8 §:n nojalla kuulu osakaskunnalle, jollei jonkin hoitokunnan toimivaltaan kuuluvan asian osalta päätösvaltaa ole ohjesäännössä määrätty toimitsijalle; sekä
- 5) pitää 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua osakasluetteloa.

22 §

Hoitokunnan kokoonpano

Hoitokuntaan kuuluu, sen mukaan kuin ohjesäännössä määrätään, vähintään kolme ja enintään viisitoista jäsentä. Kullakin hoitokunnan jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

Osakaskunnan kokous voi vapauttaa hoitokunnan jäsenen tai varajäsenen toimestaan kesken toimikauden ja valita tilalle uuden jäsenen tai varajäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Jos hoitokunnan jäsen tai varajäsen eroaa taikka pysyvästi estyy hoitamasta tehtäväänsä, valitaan hänen tilalleen uusi henkilö jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

23 §

Nimenkirjoitusoikeus

Osakaskunnan nimen kirjoittaa hoitokunnan puheenjohtaja yhdessä jonkun hoitokunnan jäsenen kanssa. Hoitokunta saa antaa yhdelle tai useammalle hoitokunnan jäsenelle, toimitsijalle tai osakaskunnan toimihenkilölle yhdessä tai erikseen oikeuden toimia osakaskunnan puolesta hoitokunnan toimivaltaan kuuluvassa asiassa ja tällöin

kirjoittaa osakaskunnan nimen. Jos osakaskunnalla on hoitokunnan sijasta yksi toimitsija, osakaskunnan nimen kirjoittaa toimitsija.

24 §

Hoitokunnan kokous

Hoitokunta kokoontuu puheenjohtajan tai tämän ollessa estynyt varapuheenjohtajan kutsusta. Hoitokunta on kutsuttava koolle, jos vähintään kaksi hoitokunnan jäsentä määrätyn asian käsittelyä varten kirjallisesti sitä vaatii.

25 §

Hoitokunnan kokouksen päätösvaltaisuus

Hoitokunta on päätösvaltainen, kun saapuvilla on vähintään puolet sen jäsenistä, joista yksi on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Päätökseksi tulee se mielipide, jota enemmistö on kannattanut, tai äänten mennessä tasan se mielipide, johon puheenjohtaja on yhtynyt.

Kokouksessa ei saa tehdä päätöstä, jolla osakkaiden tai osakaskunnan kustannuksella annetaan osakkaalle tai jollekulle muulle ilmeisesti epäoikeutettua etua.

26 §

Toimitsija

Osakaskunnan ohjesäännössä voidaan määrätä, että osakaskunnalla on hoitokunnan sijasta tai sen lisäksi yksi tai useampi toimitsija.

Jos osakaskunnalla on hoitokunnan sijasta toimitsija, toimitsijasta on voimassa, mitä hoitokunnasta säädetään. Toimitsijalla tulee tällöin olla varamies. Jos osakaskunnalla on useampi toimitsija, heidän välisestä työnjaosta ja nimenkirjoitusoikeudesta on määrättävä ohjesäännössä.

Mitä 22 §:n 2 momentissa säädetään hoitokunnan jäsenestä, sovelletaan vastaavasti toimitsijaan ja tämän varamieheen.

27 §

Haasteen tiedoksianto

Haaste ja muu ilmoitus katsotaan osakaskunnalle toimitetuksi, kun se on annettu tiedoksi jollekulle hoitokunnan jäsenelle tai toimitsijalle taikka sellaiselle osakaskunnan toimihenkilölle, jolla on osakaskunnan nimenkirjoitusoikeus.

28 §

Vahingonkorvausvastuu

Hoitokunnan jäsen ja toimitsija on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttanut osakaskunnalle. Sama koskee tätä lakia tai ohjesääntöä rikkomalla osakkaalle tai muulle henkilölle aiheutettua vahinkoa. Vahingonkorvauksen sovittelusta sekä korvausvastuun jakaantumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken on voimassa, mitä vahingonkorvauslain (412/1974) 2 ja 6 luvussa säädetään. Kanne osakaskunnalle aiheutetun vahingon korvaamisesta voidaan nostaa myös osakaskunnan kotipaikan käräjäoikeudessa.

5 luku

Osakaskunnan talous

29 §

Tilinpäätös

Kultakin tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka käsittää tuloslaskelman, taseen ja vuosikertomuksen. Edellä 1 momentissa mainitut asiakirjat on annettava tilintarkastajille vähintään kuukautta ennen sitä varsinaista osakaskunnan kokousta, jossa tilinpäätös on vahvistettava. Tilinpäätös voidaan vahvistaa ja vastuuvapaus myöntää sen jälkeen, kun tilintarkastajien kirjallinen lausunto on esitetty osakaskunnan kokoukselle.

30 §

Tilintarkastajat

Osakaskunnalla on oltava vähintään kaksi tilintarkastajaa. Yhden tilintarkastajista valitsee metsäkeskus.

31 §

Metsäsuunnitelma

Yhteismetsää on hoidettava ja käytettävä metsäsuunnitelman mukaan, jollei siitä poikkeamiseen ole erityistä syytä. Ennen kuin osakaskunta on hyväksynyt metsäsuunnitelman, yhteismetsää saadaan hoitaa ja käyttää ottaen huomioon, mitä 2 momentissa säädetään metsäsuunnitelman laadinnalle asetuista vaatimuksista. Metsäsuunnitelmaa laadittaessa on otettava huomioon kestävä metsätalouden harjoittamisen asettamat vaatimukset. Metsäsuunnitelma on lähetettävä asianomaiselle metsäkeskukselle tiedoksi. Jos osakaskunta ei huolehdi metsäsuunnitelman laatimisesta, on metsäkeskuksen huolehdittava suunnitelman laatimisesta osakaskunnan kustannuksella. Mitä 1—3 momentissa säädetään yhteismetsän metsäsuunnitelmasta, ei koske yhteismetsää, joka on muodostettu kiinteistönmuodostamislain 96 §:n mukaisesti.

32 §

Ylijäämän käyttäminen ja jakaminen

Yhteismetsän hallinnosta, talouden hoidosta ja metsäsuunnitelmassa edellytetyistä metsänhoidollisista toimenpiteistä samoin kuin osakaskunnan omaisuuden kunnossapidosta sekä muista tehtävistä ja velvoitteista johtuneet menot on suoritettava tai niiden suorittamista varten varattava varat ennen ylijäämän jakamista osakkaille tai käyttämistä muuhun yhteismetsän tarkoitukseen. Osakkaille jaettavasta ylijäämästä kukin osakas saa omistamansa kiinteistön yhteismetsäosuutta vastaavan osan. Hoitokunta voi päätöksellään maksaa ylijäämän ennakkoa, kun osakaskunnalla on siihen riittävästi rahavaroja ja kun ennakon maksamista voidaan pitää tarkoituksenmukaisena jaettava rahamäärä ja jaosta aiheutuvat kustannukset huomioon ottaen. Ennakon maksamisella ei saa vaarantaa osakaskunnan kykyä vastata omista velvoitteistaan.

6 luku

Yhteismetsän alue

33 §

Yhteismetsän myyminen ja jakaminen

Maa- ja metsätalousministeriö voi osakaskunnan hakemuksesta erityisestä syystä myöntää luvan yhteismetsän myymiseen osakkaiden hyväksi tai jakamiseen kahdeksi tai useammaksi yhteismetsäksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu lupa ei ole tarpeen, kun kysymys on yhteismetsästä, joka on muodostettu kiinteistönmuodostamislain 96 §:n mukaisesti.

34 §

Yhteismetsien yhdistäminen

Sellaiset yhteismetsät, joiden osakaskunnat ovat sopineet yhteismetsien yhdistämisestä, liitetään yhteen muodostamalla niistä uusi yhteismetsä. Yhteismetsien yhdistämisestä säädetään tarkemmin kiinteistönmuodostamislain 10 luvussa.

35 §

Kiinteistön liittäminen yhteismetsään yhteismetsäosuutta vastaan

Kiinteistön tai kiinteistöön kuuluvan alueen liittämisestä yhteismetsään kiinteistölle annettavaa yhteismetsäosuutta vastaan säädetään tarkemmin kiinteistönmuodostamislain 10 luvussa.

7 luku

Kiinteistötoimitusta koskevat erityissäännökset

36 §

Yhteismetsästä luovutetun alueen muodostaminen kiinteistöksi

Yhteismetsästä luovutettu alue sekä 33 §:n 1 momentin mukaan myyty yhteismetsä muodostetaan kiinteistöksi tai siirretään kiinteistöön noudattaen, mitä

kiinteistönmuodostamislaisissa säädetään lohkomisesta. Muodostettava kiinteistö vapautuu yhteismetsän osakaskiinteistöihin vahvistetuista kiinnityksistä ja kirjatuihin eläkeoikeuksista.

37 §

Pantinhaltijan aseman turvaaminen

Jos yhteismetsästä luovutetaan alue tai yhteismetsä myydään ja toimenpiteen vuoksi yhden tai useamman osakaskiinteistön arvo merkittävästi alenee, on osakaskunnan talletettava tällaiselle kiinteistölle kuuluva osuus kauppahinnasta korkoineen lääninhallitukseen, jos kiinteistöön kohdistuu panttisaamisia. Lohkomistoimituksessa on toimitusmiesten päätettävä, minkä kiinteistöjen osalta kauppahinta on talletettava. Kauppahintaa ei saa jakaa ennen toimitusmiesten ratkaisua.

Panttioikeuden tai kirjatun eläkeoikeuden haltijalla on talletettuun kauppahintaan sama oikeus kuin hänellä on osakaskiinteistöön. Jollei osakaskiinteistön omistaja voi näyttää edellä mainittujen oikeudenhaltijoiden antaneen lupaa talletetun kauppahinnan nostamiseen, on lääninhallituksen jaettava varat niin kuin kiinteän omaisuuden kauppahinnan jakamisesta säädetään ulosottolaisissa (37/1895).

Yhteismetsästä lunastetusta alueesta suoritettuun korvaukseen sovelletaan, mitä edellä 1 ja 2 momentissa säädetään kauppahinnasta.

38 §

Kiinteistötoimituksen hakeminen

Kun yhteismetsän jakaminen kahdeksi tai useammaksi yhteismetsäksi on myönnetty 33 §:n 1 momentissa tarkoitettu lupa, osakaskunnan on haettava jaon suorittamista asianomaiselta maanmittaustoimistolta. Jakamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä kiinteistönmuodostamislaisissa säädetään halkomisesta.

Kun yhteismetsän osakaskunnat ovat hyväksyneet kahden tai useamman yhteismetsän yhdistämistä koskevan sopimuksen, yhdistettävien yhteismetsien osakaskuntien on haettava yhdistämistä asianomaiselta maanmittaustoimistolta. Yhdistämisestä on voimassa, mitä siitä

kiinteistönmuodostamislain 133 §:n 3 momentissa ja 134 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

39 §

Alueen liittäminen yhteismetsään

Määräala, jonka osakaskunta on saanut omistukseensa, muodostetaan kiinteistöksi lohkomalla taikka osakaskunnan pyynnöstä liitetään yhteismetsään noudattaen, mitä kiinteistönmuodostamislain 13 luvussa säädetään alueen liittämisestä yhteiseen alueeseen. Liitettävällä määrälalla ei saa olla osuutta yhteiseen alueeseen tai erityiseen etuuteen lukuun ottamatta yhteismetsän osakaskiinteistölle kuuluvaa yhteismetsäosuutta.

Kiinteistö, johon osakaskunnalla on lainhuuto, voidaan hakemuksesta yhdistää yhteismetsään, jos kiinteistöön ei kohdistu kiinnityksiä eikä sillä ole oikeutta erityiseen etuuteen tai osuutta muuhun yhteiseen alueeseen kuin siihen yhteismetsään, johon se yhdistetään. Muutoin yhdistämisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä kiinteistönmuodostamislain 17 luvussa säädetään kiinteistöjen yhdistämisestä. Yhteismetsän ja siihen liitettävän määrälalan tai siihen yhdistettävän kiinteistön ei kuitenkaan tarvitse sijaita samassa kunnassa. Jos yhteismetsä muodostuu eri kuntiin kuuluvista rekisteriyksiköistä, 1 momentissa tarkoitettu alue liitetään siihen rekisteriyksikköön, joka sijaitsee samassa kunnassa kuin liitettävä alue, ja 2 momentissa tarkoitettu kiinteistö yhdistetään siihen rekisteriyksikköön, joka sijaitsee samassa kunnassa kuin yhdistettävä kiinteistö. Jollei yhteismetsä sijaitse milteään osin samassa kunnassa kuin liitettävä alue tai yhdistettävä kiinteistö, alueesta tai kiinteistöistä muodostetaan liittämisessä tai yhdistämisessä erillinen rekisteriyksikkö, joka kuuluu osana yhteismetsään.

40 §

Osakaskunnan hankkima yhteismetsäosuus

Osakaskiinteistölle kuulunut yhteismetsäosuus, jonka osakaskunta on saanut omistukseensa, erotetaan osakaskiinteistöistä ja siirretään muihin osakaskiinteistöihin niiden aikaisempien

osuuksien mukaisessa suhteessa. Toimitukseen sovelletaan, mitä kiinteistönmuodostamislain 13 luvussa säädetään lohkomisesta. Jos edellä tarkoitettu yhteismetsäosuus on seurannut osakaskunnan hankkimaa määrälalaa, osuus siirretään osakaskiinteistöihin kuitenkin 39 §:n 1 momentissa tarkoitettussa toimituksessa.

Yhteismetsäosuuden yhteismetsään liittäminen edellytyksenä on, että osakaskunta on saanut osuuteen lainhuudon ja että kiinteistöön, josta osuus otetaan, ei kohdistu kiinnityksiä tai että liitettävä osuus vapautetaan vastaamasta kysymyksessä olevan kiinteistön kiinnityksistä. Edellytyksenä vapauttamiselle on, että panttioikeuden haltija antaa siihen suostumuksensa. Vapauttaminen voi tapahtua panttioikeuden haltijan suostumuksesta, jos kiinteistö, josta osuus otetaan, riittää liittäminen jälkeen selvästi vastaamaan siihen kohdistuvista panttisaamisista. Vapauttamista koskevasta päätöksestä on viipymättä ilmoitettava kirjaamisviranomaiselle.

Jos 39 §:n 2 momentin mukaan yhteismetsään yhdistettävään kiinteistöön kuuluu osuus yhteismetsään, siirtyy tämä osuus samalla, kun kiinteistö yhdistetään yhteismetsään, osakkaiden kiinteistöihin niiden yhteismetsäosuuksien mukaisessa suhteessa. Yhdistämissä päätöksessä on tällöin päätettävä osakaskiinteistöjen yhteismetsäosuuksien suuruudesta.

41 §

Suhde kiinteistönmuodostamislakiin

Jollei tässä laissa toisin säädetä, yhteismetsäosuuteen sovelletaan, mitä kiinteistönmuodostamislain 13 luvussa säädetään osuudesta yhteiseen alueeseen.

42 §

Muut panttioikeudet

Mitä tässä laissa säädetään kiinnityksestä, sovelletaan myös muihin lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin merkittyihin panttioikeuksiin.

43 §

Kiinteistörekisterin pitäjän ilmoitusvelvollisuus

Jos kiinteistötoimituksen tai muun kiinteistönmuodostusta koskevan toimenpiteen johdosta aiheutuu yhteismetsän osakaskiinteistöjä tai niiden osuuksia koskevia muutoksia, on kiinteistörekisterin pitäjän ilmoitettava siitä osakaskunnalle osaksluetteloon tehtävää muutosta varten.

8 luku

Erinäiset säännökset

44 §

Moiteoikeus

Osakkaalla, joka katsoo, ettei osakaskunnan kokouksen päätös ole syntynyt laillisessa järjestyksessä taikka että se on lain tai ohjesäännön vastainen, on oikeus moittia päätöstä nostamalla osakaskuntaa vastaan kanne osakaskunnan kotipaikan käräjäoikeudessa 30 päivän kuluessa päätöksen tekemisestä. Tuomioistuin saa ennen asian lopullista ratkaisemista kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

Yhteismetsäosuuden ostajalla tai myyjällä, joka katsoo, ettei 18 §:ssä tarkoitettu hoitokunnan päätös etuosto-oikeuden käyttämisestä ole syntynyt laillisessa järjestyksessä taikka että se on lain tai ohjesäännön vastainen, on oikeus moittia päätöstä nostamalla osakaskuntaa vastaan kanne osakaskunnan kotipaikan käräjäoikeudessa 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta.

45 §

Lainhuudatusaika etuostotilanteessa

Aika, jonka kuluessa osakaskunnan on haettava lainhuutoa etuostolla hankitulle yhteismetsäosuudelle, luetaan siitä, kun etuosto on lainvoimaisesti loppuun suoritettu. Osakaskunnan saantokirjaksi katsotaan ostajan kappale kauppakirjaa tai julkisen kaupanvahvistajan oikeaksi todistama jäljennös kauppakirjasta.

46 §

Yhteismetsään kuulumattoman alueen hoito ja käyttö

Osakaskunnan omistaman kiinteistön ja määräalan hoidosta ja käytöstä on voimassa, mitä yhteismetsän alueesta säädetään.

47 §

Lain noudattamisen valvonta

Tämän lain noudattamista valvovat metsäkeskukset. Toimivaltainen on se metsäkeskus, jonka toimialueella yhteismetsä tai suurin osa siitä sijaitsee.

48 §

Yhteismetsiä koskeva rekisteri

Metsäkeskuksen on pidettävä toimialueellaan olevista yhteismetsistä julkista rekisteriä. Rekisteriin on merkittävä:

- 1) yhteismetsän osakaskunnan ohjesääntö ja sen muutokset;
- 2) hoitokunnan jäsenet, varajäsenet ja toimitsijat sekä heidän kotipaikkansa ja osoitteensa;
- 3) yhteismetsän toiminimen kirjoittamiseen oikeutetut henkilöt sekä heidän kotipaikkansa ja osoitteensa; sekä
- 4) tieto 50 §:ssä tarkoitettua ulosmittauksesta sekä ulosmittauksen raukeamisesta ja lakkaamisesta.

Yhteismetsän osakaskunnan on viivytyksettä ilmoitettava metsäkeskukselle rekisteriin merkittäväksi 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettut tiedot.

Mitä 1 momentissa mainittuun rekisteriin on merkitty, katsotaan tulleen sivullisen tietoon.

49 §

Oikeus ylijäämään eräissä tapauksissa

Edellä 32 §:ssä tarkoitettu osakaskiinteistön yhteismetsäosuutta vastaava osa ylijäämästä jaetaan sille, joka jakopäätöstä tehtäessä omistaa osakaskiinteistön, jollei saannon yhteydessä ole muuta sovittu tai määrätty. Jos osakaskiinteistön omistusoikeus jakopäätöstä tehtäessä on riidanalainen, kiinteistön yhteismetsäosuutta vastaava osa ylijäämästä jaetaan sen jälkeen, kun omistusoikeus on lainvoimaisesti ratkaistu.

Jos ylijäämän jakamisesta päätettäessä on vireillä 44 §:n 2 momentissa tarkoitettu riita etuosto-oikeudesta, etuoston kohteena olevaa yhteismetsäosuutta vastaava osa ylijäämästä

jaetaan sitten kun etuosto-oikeudesta on lainvoimaisesti päätetty, jollei tuomioistuin määrää asiasta toisin.

50 §

Osakaskunnan velvoitteen pakkotäytäntö

Osakaskunnan velasta voidaan yhteismetsästä metsäkeskuksen osoituksen mukaan ulosmitata ja myydä puita noudattaen, mitä ulosottolaissa säädetään irtaimen omaisuuden ulosmittauksesta ja myymisestä.

Ulosottomiehen on viivytyksettä ilmoitettava 1 momentissa mainitusta ulosmittauksesta metsäkeskukselle merkinnän tekemistä varten 48 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin. Kun ulosmittaus raukeaa tai muutoin lakkaa olemasta voimassa, on siitäkin tehtävä ilmoitus.

51 §

Yhteismetsän purkautuminen

Jos koko yhteismetsän alue lunastetaan tai myydään osakaskunnan kokouksen päätöksellä osakkaiden hyväksi, osakaskunnan kaikki velat erääntyvät maksettaviksi ja osakaskunta on katsottava purkautuneeksi, kun sen velat on maksettu. Jos kaikki osakaskunnan velkojat eivät ole osakaskunnan tiedossa, osakaskunnan on otettava julkinen haaste tuntemattomille velkojille. Jos osakaskunnan varat ovat velkoja suuremmat ja osakaskunnan osakkaiden välisistä oikeussuhteista ei muuta johdu, ylijäämä on jaettava heidän keskenään osakaskiinteistöjen osuuksien mukaan.

Kun yhteismetsän alue 1 momentin mukaisesti on lunastettu tai myyty, hoitokunnan tai toimitsijan taikka, jollei näitä ole, jonkun osakkaista on ilmoitettava osakaskunnan purkautumisesta maanmittaustoimistolle 60 päivän kuluessa siitä, kun osakaskunnan velat on maksettu.

52 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

9 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

53 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

. Tällä lailla kumotaan 11 päivänä tammikuuta 1991 annettu yhteismetsälaki (37/1991) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

54 §

Suhde aikaisempaan lakiin

Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tullessa kiinteistötoimituksessa sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Ennen tämän lain voimaantuloa tehty yhteismetsäosuuden hankkimista koskeva lupahakemus, jota ei ole lainvoimaisesti ratkaistu, raukeaa tämän lain voimaan tullessa.

Ennen tämän lain voimaantuloa luovutettuun, siirrettyyn tai pidätettyyn yhteismetsäosuuteen sovelletaan 53 §:n 2 momentissa kumotun yhteismetsälain 9 §:n ja 10 §:n estämättä, mitä kiinteistönmuodostamislain 131 §:ssä yhteisalueosuuden siirtämisestä ja tilaksi muodostamisesta säädetään.

55 §

Ohjesääntöä koskeva siirtymäsäännös

Ennen tämän lain voimaantuloa muodostetun yhteismetsän osakaskunnan on muutettava ohjesääntö tämän lain mukaiseksi. Se on toimitettava 47 §:ssä tarkoitettun metsäkeskuksen vahvistettavaksi vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Siltä osin kuin ohjesääntö on ristiriidassa tämän lain kanssa, noudatetaan tätä lakia.

56 §

Osuuden luovuttaminen eräissä tapauksissa

Mitä 17 §:ssä säädetään yhteismetsäosuuden kiinteistölle kuuluneen yhteismetsäosuuden luovutusrajoituksesta, ei sovelleta luovutukseen, jos luovutuksen kohteena on luovutusrajoituksesta päätettäessä kiinteistön koko yhteismetsäosuus.

2.

Laki

yhteisaluelain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 18 päivänä elokuuta 1989 annetun yhteisaluelain (758/1989) 16 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 686/2000, uusi 3 momentti seuraavasti:

16 §

—————
Jos 15 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu päätös koskee yhteisen alueen käyttötarkoituksen muuttamista yhteismetsälain (/) 1 §:n 1 momentissa tarkoitetuksi yhteismetsäksi, päätös on alistettava asianomaisen metsäkeskuksen vahvistettavaksi. Päätös on vahvistettava, jos alue soveltuu metsätalouden harjoittamiseen yhteismetsänä. Päätöksen vahvistamista

koskeva asia voidaan ratkaista vasta sitten, kun 23 §:n 1 momentissa tarkoitettu määräaika kanteen nostamiseksi on päättynyt tai ratkaisu, jolla tuomioistuin on hylännyt osakaskunnan päätöksen kumoamista koskevan päätöksen, on lainvoimainen.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

kiinteistönmuodostamislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 12 päivänä huhtikuuta 1995 annetun kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 97 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1188/1996, uusi 2 momentti, 98 §:ään uusi 2 ja 3 momentti, 99 §:ään uusi 2 momentti sekä 100 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

97 a §

Jos yhteismetsien yhdistämistä koskevassa sopimuksessa yhteismetsien osakaskunnat sopivat kiinteistöjen osuuksien suuruuksista tai niiden laskemisperusteista, perustettavan yhteismetsän muodostaminen suoritetaan sopimuksen mukaisesti, jollei sopimus loukkaa kenenkään oikeutta.

98 §

Yhteismetsä voidaan muodostaa halkomisessa halottavan kiinteistön alueesta tai osasta niitä, jos kaikki halottavan kiinteistön osakkaat sopivat asiasta, taikka milloin halkomista on hakenut kiinteistön omistaja, tämä sitä pyytää.

Jos kiinteistön yhteisomistajat sopivat määräosin omistetun kiinteistön jakamisesta jakosopimuksella siten, että kiinteistön alueesta tai osasta siitä muodostetaan yhteismetsä, sitä varten tarpeelliset toimenpiteet tehdään toimituksessa, johon sovelletaan, mitä lohkomisesta säädetään. Sama koskee toimenpidettä, jolla kiinteistön omistajan pyynnöstä, hänen omistamansa kiinteistön alue tai osa siitä lohkomalla muodostetaan kahdeksi tai useammaksi

kiinteistöksi, joilla on osuus muodostettavaan yhteismetsään.

99 §

Jos yhteismetsän muodostamista tai ennestään olevaan yhteismetsään liittymistä koskevassa sopimuksessa asianosaiset sopivat osakkaiksi tulevien kiinteistöjen osuuksien suuruuksista tai niiden laskemisperusteista, yhteismetsän muodostaminen ja tilusten liittäminen yhteismetsään suoritetaan sopimuksen mukaisesti, jollei sopimus loukkaa kenenkään oikeutta.

100 §

Kun yhteismetsä muodostetaan 98 §:n 2 momentin mukaisesti halkomisessa tai 98 §:n 3 momentin mukaisesti lohkomisessa, toimituksesta aiheutuvat toimituskustannukset maksetaan valtion varoista siltä osin kuin ne koskevat yhteismetsän muodostamista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

4.

Laki

kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kestävän metsätalouden rahoituksesta 12 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1094/1996) 2 §:n 2 momentti seuraavasti:

2 §	tarkoitettun yhteisen alueen osakaskuntaa, jonka osuuksista vähintään puolet on luonnollisten henkilöiden omistuksessa.
<i>Rahoituksen saaja</i>	

Yksityisellä maanomistajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä sekä sellaista luonnollisten henkilöiden muodostamaa yhtiötä, osuuskuntaa tai muuta yhteisöä taikka säätiötä, jonka pääasiallisena tarkoituksena on maatila- tai metsätalouden harjoittaminen. Yksityisellä maanomistajalla tarkoitetaan myös sellaista yhteismetsän osakaskuntaa ja yhteisalueissa (758/1989)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Edellä 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua omistusoikeusrajoitusta ei sovelleta sellaisen yhteismetsän tai yhteisen alueen osakaskuntaan, joka on muodostettu ennen tämän lain voimaantuloa.

Helsingissä 1 päivänä marraskuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Maa- ja metsätalousministeri *Jari Koskinen*

4.

Laki

kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kestävän metsätalouden rahoituksesta 12 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1094/1996) 2 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Rahoituksen saajat

Yksityisellä maanomistajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä sekä sellaista luonnollisten henkilöiden muodostamaa yhtiötä, osuuskuntaa tai muuta yhteisöä taikka säätiötä, jonka pääasiallisena tarkoituksena on maatala- tai metsätalouden harjoittaminen, sekä yhteismetsän osakaskuntaa ja yhteisalueaissa (75/89) tarkoitettun yhteisen alueen osakaskuntaa.

Ehdotus

2 §

Rahoituksen saajat

Yksityisellä maanomistajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä sekä sellaista luonnollisten henkilöiden muodostamaa yhtiötä, osuuskuntaa tai muuta yhteisöä taikka säätiötä, jonka pääasiallisena tarkoituksena on maatala- tai metsätalouden harjoittaminen. Yksityisellä maanomistajalla tarkoitetaan myös sellaista yhteismetsän osakaskuntaa ja yhteisalueaissa (758/1989) tarkoitettun yhteisen alueen osakaskuntaa, jonka osuuksista vähintään puolet on luonnollisten henkilöiden omistuksessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Edellä 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua omistusoikeusrajoitusta ei sovelleta sellaisen yhteismetsän tai yhteisen alueen osakaskuntaan, joka on muodostettu ennen tämän lain voimaantuloa.